

ראשון לציון שראוי לכל אדם ליקח לו מלכ' אי למכ' לכיות נזכר
זה ביותר וכדחני' במכילתא פ' בשלם פ' ויושע רנ"א
כל העושה מלכ' אי' באמנ' כו' וכיוצא דל' בשנת
דקיי"ט אבנ' במאי זכיר טפי, ונראה דכיוצא שאמרו

סז"ל שם דס"ג כל העושה

מלכ' אחת כמאמר און
מבשרין אותו בשורות רעות
שנא' שומר מלכ' לא ידע
דבר רע, ועפ"י כל האמור
מתבאר מכ' שאנו עומדים
בו, דרוד כעמיד הכירות
על י"א מלות וכנציא'ם
שחזרו פסחו לפי חולשה
כדורות עד שכל פנקוק

יומא פו.
וכ"כ הרמב"ם
ופמ"ג דס' פטין
דאורייתא ויש
חולקין פ' ר"ן
ורא"ש וכו'.

קסז שאילתא דאזהרינהו הקב"ה לישראל למיתב בתעניתא בעשרה

בתשרי ואפי' בשבת ואסור באכילה ובשתיה
ובנעילת הסנדל וברחיצה ובסיכה ובתשמיש
המטה א' • מדאורייתא מנלן חמש • ענויין
כתיבי ועניתם תענו חד לאכילה ולשתיה ואחד
לרחיצה ואחד לסיכה ואחד לנעילת הסנדל
ואח' לתשמי' המטה ומחייבין לאתחולי
מאורתא

וסיעתו ז"ל בעז"ה, וכנכ' כח' בדע"ז כוכיו שכל
מדרבנן מדחקילו לו לרסן מקום הטנופת וסיכ' לחולה
שאב"ם ומי שיש לו חטטין, ויש כוסיפו כמו כן מדחקירו
למלך וכלה, ובר"ן כוסיף מכא' שלא החמירו בקטן
לחכו לרחיצה וסיכ' כמו
לכל מ"ע שנחזר, וראיתי
בס' ירמ' סימן קי"ח שכ'
ליושב כ"ז דרסינא כל הגוף
הוא מכ"ס ומקל' בגוף
מדרבנן אפי' מהכוין ליכונה
ומש"כ סקילו במלך וכלה
לחפון את פניכס, ועדיין לא
נתיישבו כל בקושיות האלו,
וגם לא נתבאר מקור לזכ'

כסלוק, ומכ' לי כולו או מקלחו, אכן יש ראי' ^א
לסדרה זו, מכא' דנח"ל שרי פניו ידיו ורגליו, ^ב
אבל למדנו ישוב נכון וברור על כ"ז מלשון רבינו שלמו,
דז"ל בשאלתא קס"ס לענין נעילת הסנדל משום
עקרב, מי אמרינן נעילת הסנדל משום ענוג' הוא
דאסור וכלא לא מיענג, למדנו רבינו דהא דמותר
לזורק מלכ' להכנס במקום עקרב' ויכיר מוכרס
לעול את הסנדל הוא משום שאין צד צטול
מלות עש' דאורייתא כיון דשלא שום לתענוג הוא
לוצו, הא ודאי שאינו אסור מכ"ס אלא גזיר' דרבנן,
דמכ"ס לא אסור אלא העושה לשום הענוג וכ"כ רחיל' ^א
וסיכ' ומש"כ בהירו במלך וכלה דלא עבדו לשום
תענוג ושרי מכ"ס, משא"כ אכילה ושתי' אסור בכל
ענין שמעבר כרעזון בדרך אכילה משום דג"ל מוכאבדחי
אה כנפש שיש בו אכילה כנפש, או בג"ש דענוי ענוי
מויעק' וירעיבך, אלמא דענינן שיהא צאותו יום באכילה
כנפש שהוא מיעוט סלז ודס או שיהא כרעזון, וכל
האוכל אפי' שלא לתענוג כדי אינו רעב ואין נפשו
אובדת, אבל לשון ועיניהם דכתיב בחמש עינויים לא
אסור תורס אלא התענוג שצבעדרס מיקרי ענוי וכל
שאנו עובס בתענוג כ"ז בכלל מעט נפשו שחרי אינו
מתענג, מיכו מדרבנן החמירו אפי' שלא לשום תענוג
וכקילו במקום כלורך, ופי' מש"כ עוד מה בשא"י קס"ח,
ומש"כ סקילו בקטנים דכתיב רציתיוכו שלא לשם תענוג,
כמש"כ בבבב"מ כ' ש"פ פ"ג אות כ' דחינוקות חולים
לרחיצה וסיכ' והנה בס' יראים שם כוכית עוד דכלל
מדרבנן מסוגיא נדרים דע"ט ב' דהא דתנן ואלו נדרים
שהוא מיער דברים שיש צדן ענוי נפש אם ארסן אם
לא ארסן, והוי בגמרא אי לימא דאמר פירות עולם
עלי אם ארסן למ"ל הפסד לא תרסן ולא ליחסרן
פירות עולם עלה, אלמא שאין ברחיצה ע"ג כלל,
וכעלכ פ"י חדש צסוגי' זו לדעת רבינו באופן דלת"ק
יש ברחיצה ע"ג, ועדיין לא יושב הא דר' יוסי אחר און
אלו נדרים עינוי נפש, וע"ש בר"ן ד' פ' ד"ה אלא דאמר
שכוכית לכמסקנא דס"ל לר' יוסי דאפי' ניוול לעולם
איו צו ע"ג וקשה לי האך אפשר דפליגי תנא קמא
ור"י גם ציוכ"כ, ויותר קשה שחרי לא מלינו בנדר
מנעכ"ס שיש צד משום ענוי נפש, וגם בהשכ"מ מפרש
שם ד' פ"א דעא מוני' רבא מרי' תשכ"מ לרבנן ע"ג

וכעמיד על אחת אם נזכר באמנ' הכריכ' לזכירות ^א
תמיד יסיר לעולם, ול"ד באמנ' כ"כ כל מלכ' כרגיל ^ב
בה, אלא משום דפנקוק ראה כסורבן צימי נ"ג וכו' או
עסק באמנ' בה' מלכ' שרריכ' זכירות כמו כבוד או"א,
משא"כ בשאר דורות אין מלות אמנ' רגיל לינתק מלכ'
ישראל ולא שייך זכיר בה כמש"כ. או י"ל דפי' באמנ'תו
שעושה מלכ' אי' באמנ' וכדחני' במכילתא כנ"ל וכצ"ל
כתנא שם זה כמקרא לראי', ונמלא פ"י פנקוק כעמיד
על אחת כיוצא איו מלכ' אחת באמנ'.

א' מדאורייתא מנלן. מצואר דעת רבינו דחמש עינוין ציוכ"כ מכ"ס, וכ"כ בשא"י

קס"ס כזכ"ל או דילמא סנדל סתמא אמר רחמנא, וכדי
משמע לשון כ"כ ש' כזכ"ל מימר קאמרינן דמסויב
אינש לענוי נפשי' כהני חמשי עינויין דאמרינן אכילה
ושתי' רחיל' סיכ' נעכ"ס תשכ"ש וכתוב כי כל כנפש
אשר לא תענוג סתמא כפי' וכני סתמא עינויין
אשכחן דמיקרי ענוי וכולך כולכו מיתייב כו' ומסיק
דרוקא אענוי שיש צו אבוד נפש הוא דמסויב כרס
אכנך לא עכ"ל. משמע דכולכו אקרי ענוי מכ"ס מיכס
ולא אילטרירך אלא לכרת, וכדי דעת רש"י שנת דקיד
כדי' אלא לאו לקניבת ירק בעלמא בתלוש דמידי דלאו
מלאכס קאי עלי' בעש' דשנתון שבות וכיון דמאורייתא
אסור בכל שנתות כנסה כו' ונשאר יוכ"כ שרי לענינ'
ואפי' דכתיב צי' נמי שנת שנתון לאו ממלאכס הוא
אלא מכל דבר כמעכב מלכתענות כדי דרשין לה ציומא
לרחיצה וסיכ' ודומין להם עכ"ל. אלמא דכמו דנשנת
אסור קניבת ירק מדאורייתא מעש' דשנתון שבות כ"כ
כני עינוין ציוכ"כ דגמרינן משנתון, וכדי מוכס עוד
מפרש"י יומא ד' פ"א ב' ד"ה תשנתו שנתכס, משנת
שנתון לא גמר דאיקרי שנת דאילטרירך ליה לרצוי כל
כענוין כדא"י ריש פרקין שנתון שבות כו'. כדי דמיישב
צד כדנש דשנתון דרשות שסס פיקרים מכ"ס, מצואר
דזכ' ג"כ מכ"ס, ולכלן לפנינו יצואר עוד פרש"י, וכן
דעת הרמב"ם לפי בר"ן וש"מ ולא כהכ"מ. אמנ' ידועה
שיטה רבוחיו כח' וברא"ש ז"ל דכלל מדרבנן ואסמכתא
בעלמא [וכסוגי' דשנת כנ"ל כהצו ג"כ דאסור קניבת
ירק משנת שנתון אינו אלא אסמכתא] וכרצו כוכחות
לזכ' דענוי יוכ"כ אינו אלא מדרבנן, ואנחנו נחלץ חושים
לכלת' במלחמתה של חורב' ליישב ולבאר דעת רבינו

ה"פ פ"ג פ"ג

ה"פ פ"ג פ"ג

כוא או בינו לבינה ומסיק דגדרים שבינו לבינה כוא ולא פ"י, וכל אלו לכאורה ק"י חמורות, אבל במש"כ מרן ר"א ממין בעל ספר יראים אין כאן ק"י מעיקרא דעיניו נפש דכתיב ציוכ"כ אין פירושו שוב לע"י דכתיב דגדרים שש דגדרים פירושו שגדרה לעמות וללער נפשה, ולא מאורתא דכתי' בתשעה לחדש בערב מערב בא"ש ומשני שפיר דכתי' דיש שגדרה מדגרים שנקיומא עד ערב • וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי צו אבידת הנפש מכ"מ אינו מעג הנפש, אלא מדגרים

שבעה עשרן מכ"מ הנפש, ומש"כ בעצדים שגדרו לע"י חנן בגזיר דס"ב שאין בעליו לר"ך להפך כלל משום שאין רשות להעבד להכחיש גופו, אבל אם כ"י נודר מחכ"מ או מנה"ס שאין בעה ערן הכחשת הנפש אלא שנקיומן מעג הנפש ודאי רשות ביד בעבד שלא להתענג ואין בארון נשכר מהפוקי עבדו כלל, ואדרבה מפוק עבדו סופו ויכי מנון, אבל להכחיש גופו ולא יוכל לעבדו ככה האדם, זה אין בעבד רשאי, וכן כאשר אם נדרה להכחיש עלמה בעל מופר אבל אם נדרה שלא להתענג אינו יכול להפך. כ"ז דגדרים, אבל ציוכ"כ הוא להיפך שלא לוותה תורה להכחיש הגוף אלא מאכילה ושתי' ולא משאר דברים המלערים ולא אסרה תורה אלא תענוגים של ד' דברים דמיקרי בעדן ענוי. לאפוקי תענוג ריוח טוב וטיוול שלא נזכר בעדן ענוי. וכ"מ מנלן באמת שאין הפ"י ציוכ"כ כמו דגדרים שז"ה המקום ללער עלמו דגדרים אלו, ה"ל"ק שכרי באמת ליכא לער כלל בעבד רחילא וסיכא וגו"ס ותכ"מ ציוס אחד וא"א למשכח לער הגוף אלא לישב באמת וכדומה, וכבר מיעטת הכורה דכתי' בתי"כ וכובא ציומא פי' יו"כ"כ יכול ישב באמת או צלינה וילטער כ"י וע"כ פי' ענוי אינו אלא איסור תענוג ^{הענין הנכונה} דגדרים שבעה ערן נקרא ענוי מש"כ דגדרים אם נדרה לישב באמת וצלינה כ"ז נדרי פ"י שכרי מכחיש הגוף, ולהיפך בעדן תענוג אין זה ענוי נפש, ושפיר שקיל וטרי בגמרא אי בעדן רחילא יש צו לער הגוף תמם ג"כ או אינו אלא תענוג שבעה ערן כתיב ענוי ובאמת אינו מכחיש בגוף כלל. ואוסף גזכ דגדרים שם אי' לרבנן דאמרי כי לא רחלכ אחי צכ פ"י כי רחן ציוכ"כ לחייב כרת ומשני רבא דציוכ"כ בעינן דוקא דידע ענויא ככאי יומא כ"י, והקשה הר"ן מאי מקשה הש"ס הא צפ"י יו"כ"כ ג"ל מוכאבדתי דוקא שיש צו אבידת הנפש ותי' דרבא פירקא לאידך דרשב, ודבריו ז"ל תמוהים שכרי למ"ד דג"ל מענוי דרעבון ודאי לק"מ ק"י הש"ס, ובאמת כתי' רשב"א נשאר בחימא על בגמרא, ואולי כוונת הר"ן דלפי הברייתא דמקיש למלאכה בשוא"ת לאפוקי לישב באמת וצלינה ופירש"י שם דצ"כ וכלל גם שלא ירחן שכו"ג בשוא"ת, ומפרש הר"ן דכתי' חנאי דברייתא פליגי ומאן דמקיש למלאכה בשוא"ת א"ל עוד לדרשה של וכו' אבדתי וע"י שפיר מקשה בגמ' דגדרים ליחייב כרת אכנך מיני ג"כ, וע"פ מש"כ צ"כ לכלן, אבל לדעתי אין אנו לריכ"ס לשום דוסק ואדרבה הסוגיא קאי רק לפי הדרשה של וכו' אבדתי, דודאי כל הכחשת ולער הגוף יש צכ אבידת הנפש שכרי בגוף ניםק וכולך עד שמת מזה בלער וגם חלצו ודמו מהמעט, ובשלמא דבר שאין צו ענוי ובהכחשת הגוף כלל רק שבעה ערן כתיב ענוי, אבל

באמת אינו אלא חסרון בתענוג כמו נעכ"ס ותשכ"מ, יומא שאין צו כרת שכרי כתיב וכו' אבדתי ובעדן תענוג אין אבידת הנפש, אבל לח"ק דברחילא ליכא לער הגוף דאשכ אינה יכולה לדור שבעה ערן מופר וא"כ כרי יש צו משום וכו' אבדתי כמו

ר"ס פ.
יומא פ"א.

הענין הנכונה

ושתי' נחסר ציוס אי' חלצו ודמו, וכו' דקאמר רבא בהם הענו את נפשותיהם כתיב, לא מלשון תענו א"י דייק דבאכילה ושתי' מיירי, דא"כ לימא כתיב בסוגיא דיומא לכו"מ מלשון זה דבא"ש מיירי, אלא מסיפא דקרא ומענין הפרשה וכו' אבדתי את הנפש, דמשמעו אבידת הנפש דמיוכרל ככאי יומא של תענו את נפשותיהם, אבל נדר שכוא לזמן מרובכ אפשר דגם דרחילא יש אבידת הנפש, וכתיב בעא רבא מרי' בתשכ"מ ומיושב ככל. עוד הוכיח הריב"א דחמש עינון מדרבנן, מדאי' צירי סיכא כשתי' לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש וציוכ"כ לא לאיסור ולא לעונש, כרי אינו אסור מכ"מ. וכו' בסמ"ג אי' כנוס' צירי' לאיסור ולא לעונש אבל הריב"א הוכיח לפי כנוי' שרי' לפניו, ולענין גס נוס' זו אינה מכרעת דודאי אינו שוכ איסור סיכא לשתי' כמש"כ דסיכא אינו מכ"מ אלא לשם תענוג מש"כ שתי', וכינוי פיר' כירוש' וציוכ"כ לא לאיסור, שאינו דומה איסור סיכא לאיסור שתי' וכינוי שלא לשם תענוג, וכוסף דלפי' בשעכ שאסור מכ"מ כגון דעניד לתענוג אינו דומה מכ"מ בעונש, ומש"כ קאמר תתי' ולא אמר בקילור וציוכ"כ אפילו לא לאיסור, וכו' וכו' ככאי ראיכ שכוא מדרבנן מכא דחנן פר"ע מנין לסיכא שכי' כשתי' ציוכ"כ שנאמר ותצא כמים בקרבן וכשמן בעלמיהו. וזה כדרש כונא לענין תרומה לזר בתורת אסמכתא. כ"ז כוכחא בחוס', אבל לפי דבריו בש"י קל"ב דדעת רבינו דבתרומה ודאי מכ"מ אסור סיכא אי' כ"ז ציוכ"כ הוא מכ"מ, וכו' שכי' כהנא כאי דרשב צימוד לסיכא יותר מכל בכוכחות לרשילא ונעכ"ס ותשכ"מ כינוי משום דצ"כ להסמיר צסיכא יותר מצרחילא, ולא כט"ז ופר"ס כתי' תרי"ג, אלא ככמנ"א רס"י תרי"ד, וכו' צירושלמי יומא ציוכ"כ צין סיכא שכי' של תענוג צין סיכא שאינה של תענוג, בתי"ל ובתי"ב סיכא שכי' של תענוג אסור שאינה של תענוג מותר, וכן פסק הרמב"ם כ"ז ש"ע פ"ג כ"ט ובש"מ רס"י הרי"ד דסיכא להעביר את הזכמא אסור, וכינוי שכי' כהנא מנין לסיכא שכי' כשתי' דלפי' אינו לשום תענוג אסור. וכו' וכמסיל סיכא לשתי' מים, ששוכח בשביל למנוע לער אינו לר"ך לצרך כדאי' בסו"פ כ"מ למאן דחנקתי אומלל, אבל אם שוכח אפילו שלא לתענוג מצרך, וכ"ז צסיכא ציוכ"כ. וכו' [וכתי' מתפרש לענין תרומה מכ שכי' בגמרא דרשב דוחצא כמים בקרבן אחר דרשב דולא יסללו שכי' אזכר מכ"מ לדעת רבינו וברמב"ם כמש"כ שם, כינוי משום דס"ד דמקרא דולא יסללו לא למדנו לרבות אלא אזכר לאיסור ולא לעונש חומש דכתיב צלשון וא"כ כי יאכל קודש וגו' וכמו שבאמת לא נתרצב לסיוע מיתב צ"ש מש"כ ככאי עוד קרא דדמי לשתי' אפילו לתשלומין וכו' ככלל

כתי"ק

כתי"ק

כתי"ק

כתי"ק

בכלל ואיש כי יאכל קודש, ורק לענין מיהב ז"ש א"א למילף מכאן קרא דר"ק כמו ציוכ"כ אינו כשחי' מעט לענין כרת]. וכתום' לטעמיהו שכי' ציומא שם בסד"כ דתנו, דידיו מלככות שרו' בסיכה כלל דמילתא כיכא דאינו בשביל הענוג שרי ע"ל, וכו' נגד כירי' כ"ל מתענין אלא מכאן ושפיר קשה לכו למאי כ"ל שמוסיפין מחול על כהנא קרא דר"ק אס לא ללמד שאינו אלא בתורת אסמכתא ומדרבנן. וכו' שבעל כחוס' דלא ככירי' לא שנעלם ס"ו מהם מאמר כירוש' אלא שכי' להם בוכה דתלמודן ע"כ חולק על כירי', משום שכתבו כחוס' ברכות דט"ז ב' ד"כ אסתנים אני נוס' צירי' ברכות פרק ב' אבל אסור ברה"ל כדא דמיא ברה"ל של הענוג אבל ברה"ל שאינה של הענוג מות' כדא דמיהמר מי שיש לו חטטין בראשו כו', וכן כוא באמת לפנינו בברכות שם כדא דשמואל עלו צו חטטין בראשו כו' [וב"ל בתו'], ומצואר מזה דחטטין דומה לאינו של הענוג, וא"כ לדעת כירי' דסיכה חמור מרסיכה, ואסור באינה של הענוג ציוכ"כ אסור גם למי שיש צו חטטין, וכרי' מצואר בתלמוד דילן לכיפך ציומא דע"ז ב' דמי שיש לו חטטין בראשו שרי לסוך ציוכ"כ אלא תלמוד דילן פליג ומתיר גם בסיכה שאינה של הענוג, אבל שיטת הרמב"ם וכש"פ דודאי קי"ל ככירי' כח"ק ואין חולק ע"ז, ומיושבת דא קושית הרא"ש במס' דמאי פ"א ת"ד שחקה על כירי' פיי"ש, וחטטין אינו דומה לאינו של הענוג אלא דומה לחולה. וכו' דירי' ברכות כ"ל יפ' נוס' אחרת במ"ק פ"ג כ"ה שמואל עלו לו חטטין כו' ולא גרסינן כדא דשמואל, וכיא מיהמר בפ"ע ולא שייך לכה דרסיכה דלקמי' ואזיל הכוכה דתלמודן פליג על כירי' דסיכה ציוכ"כ חמור מרסיכה, ומעתה אזיל הכוכה של כתר' כמו שכתבתי. עוד הוכיח הרא"ש שחמש עינוין מדרבנן, מדקאמר ציומא ד' ע"ז בני חמש עינוין כנגד מי אמר ר"ה כנגד חמש ענוין שצחורכ כו' ולא אמר מנה"מ או מנלן אלא ודאי אינו שואל אלא אם יש איזה רמז צחורכ אבל פיקר עשה דענוין לא קאי אלא באכילה ושחי'. וכו' רבינו גרים מנלן, ובכ"ג בעתיק ר"פ יוכ"כ מנה"מ אר"ה כו' וככי' אי' בסמ"ג מ"ע ל"ב, מיהו אפי' לנוס' כנגד מי לעני' אין דא שום בוכה דעיקר עינוין מדרבנן, דודאי עיקר איסור חמש דברים אלו כ"ל משבתון כדחני' בת"כ וכונא בגמ' דע"ד מנין ליוכ"כ שאסור ברה"ל וסיכה ונע"ה' ותשכ"מ ה"ל שבתון שבות, ומ"ע מכ"ה היא וכ"כ הרמב"ם שם פ"א כ"ה ומזה לשבות מכל אלו כדרך ששבת מאכילי' ושחי' שנא' שבת שבתון שבת לענין אכילה ושבתון לענין אלו וצואר עוד בסמוך, ולא בא ר"ה אלא לפרש מנלן לדרוש חמש עינוין באותו דרש דשבתון. וכי' דמד"ק למדנו בכל בני ד' דמיקרי ענוי ממילי' ארבעה אלו בכלל שבתון, מכ"מ ביכן מרומז צחורכ שיש ד' ענוין מכ"ה, ע"ז כ"ל ר"ה רמז צחורכ, אבל עיקר מ"ע א"א ללמוד מכי' קראי שרי' צפי' מקשינן ענוי למלאכה שאינו אלא אכילה ושחי' כדחני' בת"כ וכונא בגמ' ד' ע"ד ב' כ"ז ישבחי נוס' דילן דעיקר דרש משבתון. איצטא רבינו

ובכ"ג דגרסי מנה"מ או מנלן, מצואר דס"ל דר"ה יליף עיקר מ"ע מכי' קראי, ופליג על דרש דת"כ דיליף משבתון, ונראה דתלי' צפי' בצרייתא שכתבא בגמ' תשנו את נפשוהיכם וכול ישב צמח או צליה ת"ל וכל מלאכה ל"ה מכ מלאכה שז וא"ה שמפסיקין מבעוד יום אף ענוי נפש שז וא"ה, קודש ואין לי אלא וכדר מציא בגמרא צרייתא בכניסתו דת"כ מכ מלאכה שחייבין עלי' כרת במקום אחר אף ענוי נפש שחייבין עליו כרת במק"א כו', ואפשר לפרש דכני הנאי פליגי באופן הכיקש, ות"כ ס"ל דמכיקש למלאכה שז וא"ה למדנו דוקא אר"ה ולאפוקי ישיבת חמח ולינה דוכ"כ רחילי' וסיכה ונע"ה' ותשכ"מ. וכי הומא בא גם בני שז וא"ה נינוכו, בא ל"ק דמי לא משמש עסקי' שיושב באמצעי או רגלו טבול בשמן או נעול בסנדל או משמש מטהו סמוך לחשיכה, וכפריש מאלכ הוא בקום ופרוש ואינו דומה למלאכה ואכילה דכני כל מעשה וכל לעיסה מעשה חדש היא ואינו מקושר למע ששעה ואכל תחלה, משא"כ בני ד' עינוין כ"ז שעסוק צכן צלי שום מעשה כ"ד כ"ז מתענג צכס, ולפי הכיקש למלאכה אינו מחויב לפרוש בקום ועשה וממילא לא נאסר אפילו בקום ועשה כמו שאמרו שם לענין חמח ולינה אימא כיכא דיתבי צשמשא וחייס ל"ה לא נימא ל"ה קום חוב בטולא כו', ומשני' דומי' דמלאכה מכ מלאכה לא חלקת צכ אף ענוי לא תחלוך צכ, ולפי זכ כפי' לא נזכר צמ"ע הענו ועניית' כי אס אכילה ושחי', ורבותינו כתר' וברא"ש דס"ל בני מדרבנן ע"כ מפרשי הכי צרייתא זו כמש"כ. ומעתה אפי' לשיטת רבינו וסיעהו דאסור מכ"ה ע"כ ל"ל דלא מתענו ועניהם כ"ל, אלא מדכריצ שבתון כוא דנ"ל וא"כ ע"כ בני חמש ענוי ועניית' דא' ר"ה אינו אלא רמז ולא דרש ממש, שרי איחקשי למלאכה ומש"ה אי' בגמ' כנגד מי, ולא מנה"מ או מנלן, אבל רש"י לא פיי' כ"ז וז"ל צד"ה מכ כו' ואין זכ אלא בגון בני דמתניתין לא יאכל ולא ישבת ולא ירחץ עכ"ל. כרי מצואר דמפרש דכני חרי צרייתא לא פליגי ושני הקיסים אמיהוים. והיינו דלענין מ"ע מקשינן מכ מלאכה שז וא"ה כו' ונכלל דא איסור רחילי' וסיכה כו', ולענין עונש כרת מקשינן בא"ה מכ מלאכה שחייבין עליה כרת במק"א כו' וזה אינו אלא אכילה ושחי'. וב"ה מנלן להקיש לענין מ"ע מכ מלאכה כ"ז שז וא"ה ולאסור כל בני דילמא באמת לא מקשינן אלא מכ מלאכה שחייבין עלי' כרת במק"א כו', בא ל"ק דלזה מכי' בא דא"ה חמש עינוין כתיבי צחורכ, ולפי זכ שפיר גרסינן מנה"מ או מנלן. איך שכו' אין מא' מכי' נוסחאות רא'י שכו' מדרבנן, וגם מכאן מוכה שיטת רש"י שכם מכ"ה, מדפי' הקישא קמא דרחילי' ג"כ למדנו לאסור מהקישא דומיא דמלאכה. עוד הוכיח הרא"ש מדרש דשבתון שבות שאינו אלא שבות דרבנן כמו שבות דשבת, ולכאורכ כו' לנו מקום לומר כמש"כ הרמב"ן ז"ל צפי' עכ"ה פ' אמור עכ"פ וצחודש כשצ"י וגר' יכ"י לכס שבתון, עפ"י דקדוק מהכילהא דעיקר שבותין שבת ויו"ט מכ"ה, שלא יטרה כל היום למדוד חצואות ולשקול פירות ולמלאות כסות יין וגם לשאת אבנים כל היום וכו' וזכו ציטול מ"ע דשבתון שבות, וא"כ

וא"כ גם שנות דיוכ"כ עיקרו מכ"ת, אבל מה שעשה שדברי הרמב"ן ז"ל לא זכיתו להכין, והרי בשנת דק"ד ז' אית' ארבע"א אר"י יו"כ"כ שחל להיות בשנת מוחר בקנינת ירק מיתני מנין ליום הכפורים שחל בשנת שאסור בקנינת ירק ח"ל שנתן שנות למאי אילימא למלאכה והכתיב לא תעשה כל מלאכה אלא לאו בקנינת

ירק לא לעולם למלאכה ולעבור עליו בעשה ולי"ה. הרי מסיק הגמרא דשנתון דכתיב בשנת אינו עשה צ"ע כמש"כ הרמב"ן אלא במקום ל"ה גמור ולעבור גם בעשה. הן אמת דהרמב"ם ז"ל כתב ג"כ דאיסור שנתון אסור מבי"ת אבל צ"א וז"ל ב"י שנה פ' כ"ד ה"ב אסרו חכמים לטעול כ"י כדי שלא יכ"י כיום חול צעניו ויבא להגציה ולתקן כלים מפניה לפניה וגמלא שלא שנה ובטל הטעם שנה צחורה למען ינוח עכ"ל. הרי שלא כתב אלא שצטל הטעם למען ינוח אבל לא עבר על מ"ע מפורש שנתון כמש"כ הרמב"ן, וא"כ יפה הוכיח הרא"ש דכמו דשנתון שנות דשנה אינו אלא אסמכתא הי"י שנתון שנות דענין דיוכ"כ, אבל צאמת לק"מ דשגמלא שנתון דכתיב בשנת שפיר י"ל דאית' למלאכה לעבור גם בעשה מוסף על הלי"ה, אבל דיוכ"כ דעיקר מלך דעניו כתיב בלשון עשה וא"כ שנתון למאי אית', אלא שנתון שנות מכ"ת, והרי גם בשנת ס"ד דגמרא דשנתון אית' לאיסור קנינת ירק מכ"ת ובהרמב"ן דשנתון מכ"ת, אלא לבסוף דמי הגמרא דשנתון אינו מן החורה וקרא דשנתון דכתיב בשנת צראשית אית' לעשה מוסף על איסור ל"ה, מכ"מ ודאי שנתון דיוכ"כ ע"כ לעשה דשאר עניוין אית' [כ"י] פירשתי לפי פירש רש"י בשנת שם דהרריה דר"ש משנת דכתיב צ"ב לאסור קנינת ירק, משא"כ שנתון דכתיב דיוכ"כ לחמש עינוין קאתי, ולהמסקנא דקנינת ירק מוחר בשנת שחל דיוכ"כ אית' שנתון דכתיב צ"ב לעשה בשנת למלאכה דאורייתא, אבל לא זכיתו להכין צעניו סוגי' זו לפרש"י, דלפי הדחוי דקאי למלאכה דאורייתא וקנינת ירק דהני בצרייתא היינו קנינת ירק דמחזור למאי תני שנת שחל דיוכ"כ מה לי יו"כ"כ או שנת דשלמא. צלמא אי נפרש קנינת ירק דחלוש נוחא הא דדיוק שנת שחל דיוכ"כ דאי צשאר שנתות השנה אפי' בלא דרש דשנתון ג"כ ה"י אסור מדרבנן מיכא לטרוח צעניו אכילה דחול מש"כ נקיט דיוכ"כ דאי באיסור מדרבנן הוי לן למשרי משא"כ אי אסור מכ"ת, או להיפך דצשאר שנתו שנה שרי צאמת קנינת ירק לאכילת שנת משא"כ דיוכ"כ אינו אלא לאכילת לילה, אבל להמסקנא מה לי יו"כ"כ צכאן. והו למאי נקיט הכא קנינת ירק והכי מיתני מנין למלאכה בשנת שאסור שנה שנתון, ותו ק' לשון 'שאסורשוכי לא סגי לן איסור אזהרה דלאו וכתה, והכי מיתני מנין דבעשה והכי מקשה הגמרא ר"פ יו"כ"כ אסור וכה צכרת קאי. גם לשון הגמרא למאי אילימא למלאכה והכתיב לא תעשה כל מלאכה אלא לאו לקנינת ירק,

ולפרש"י ותו דקאי באי אילימא על בצרייתא, הא מפורש צה קנינת ירק ולא מסתפק בש"ס אלא צאזכ קנינת ירק איירי, א"כ הכי מיתני צמאי אי דמחזור ככתיב ל"ה כל מלאכה אלא דחלוש. ולולי פרש"י ותו כייתי אומר דבצרייתא קאי על שנתון דכתיב דכתיב דיוכ"כ, דאפי' למלאכה והכתיב לא תעשה מניין דמיבעי ליה אחורי עד חשיכה תלמוד דקאי על עינוין ולרבות ד' לומר עינוין, מכ"מ פשיטא דקאי

גם על מלאכה, דהרריהו כתיב צכאי קרא שנת שנתון הוא לכס ועניתם את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו ס, וענין דדרש הוא דשנתון דכתיב צ"ב אית' למעט חוספת שנת שאליו כמו עניו דיוכ"כ כמש"כ לעיל ס"י קי"ב אית' ב' עפי' סוגיא דמ"ק יע"ש, דצמקום מלך מיכא ליכא חוספות, וצא זה בלשון כדי למעט בשנתה, ושנתון דכתיב דיוס טוב הוא לעשה כדאיתא בשנת ד' כ"ד צ' רב אשי א' שנת שנתון עשה [וכי' ט"ד] אלא שנתון עשה דלא כתיב שנת שנתון דיו"ט כלל אלא שנתון, וכ"כ שם דק"ג א']. ואיך ב"י ק' אמוראי ס"ל דשנתון אינו לשון עשה, אלא לכקטין בשנתה, דאכל נפש מוחר. מכ"מ מודי דצכ"ש דכתיב יוכי לכס שנתון הוא עשה, וכיניו דסהים כגמ' צמ"י רכ"ש פ"ד דרכ"ש הוי עשה ולי"ה, ולא פליגי ר"א ושאר אמוראי אלא צשאר י"ט. וכו' לא נלכנו למעט חוספת דיוס טוב שחרי צכר למדנו משנת צראשית דמחור אלא אית' לעשה, משא"כ בשנת צראשית איכא עשה טובא כמש"כ סה"י שם דס"ט א' ד"כ דידע דכתיב ודיוס השציעי תשנות וכתוב נמי ושמתם אכ"ש, אלא למעוטי מחוספת, ומעשה שנתון דכתיב דיוכ"כ צמלאכה אי למעוטי מחוספת למלאכה צכר למדנו משנת צראשית דמחור צזה מיוכ"כ אלא להקל צו בקנינת ירק דאסור צכל שנתות ודיוכ"כ הקיל ככתוב, ומזה למדנו דשנת צראשית אסור מכ"ת וממילא אפי' סל דיוכ"כ ודמי כגמ' דצאמת קנינת ירק אינו מרומזת צחורה כלל ושנתון דכתיב דיוכ"כ אית' לעשה על איסור מלאכה ולא כבצרייתא, פירש כסוגיא למאי על כקרא קאי, ולכוכים כתנא דצרייתא, דלמאי אית' שנתון דכתיב דיוכ"כ אילימא למלאכה והכתיב לא תעש' כ"מ אלא לקנינת ירק להחיר צו, ומזה למדנו דאסור בשנת, לא למלאכה אית' באי קרא ולעשה אבל קנינת ירק אינו אלא איסור דרבנן ושרי אפי' בשנת שחל דיוכ"כ. ועיקר זה כפי' לאו סדחא הוא לן, וכבר כתיב צמי הרמב"ן צשם י"מ לפרש באי דחוי לא למלאכה קאי על המקרא ולא בצרייתא וכתיב הרמב"ן דוגמא לדבר צסנכדרין ד' כ"ד צ' אבוי א' כו' דלא כבצרייתא, אלא צגס לפי פירושם ז"ל קאי בצרייתא על שנתון דכתיב צ"ב ואי קאי לאסור קנינת ירק היינו כהרמב"ן ז"ל דיש עשה צשנתון, ולהמסקנא מצויר להיפך, אבל לדעמנו כדלכ אלא"כ דאי לעשה על ש"כ צכר כתיב ושמתם אכ"ש וכמש"כ צשם סה"י, אלא קאי על שנתון דיוכ"כ דשנתון משמעו או להקל בשנת צאזכ פרט כמו שנתון דש"כ

דבא

○ סעיף ד' דהרריהו עד תעשו ה"א טעות וכתב ק"י גם על מלאכה כפסח דלישנא דשכיתא שייכא למלאכה, ולא נידרש כתי"ב לעינוין, אלא מקשה לעניתם, ותו דמש"ה חור וכתב כל מלאכה לא תעשו סמוך לשנת שנתון הוא לכס, ללמד דהאי קרא דשנת שנתון קאי גם אלקמיה שהוא מלאכה גם אכתריה לענין עינוין. י"ח

ראשון לציון דבא להקל בחוספי או לעשכ כמו ציריט. עוד תבוא
הביא הראש ראיה מכא דקאמר ר"ה חמשה עיוון
והשיב גם אכילה ושהיה חזק ודאי אינו אלא אסמכתא,
שכרי עיקרו מבוחר מוכאצדתי כי איך אסמכתא.
וכנה אי נפרש דר"ה מודה

דעיקר עיוון נ"ל משנתן לומר עד ערב. ימים טובים מגיין ת"ל תשבתו וע"כ מיירי בכשיפור כזית
שבות, וכוא לא דא אלא
למלא רמז על מנין חמש עיוון איכ צע"כ הולך
לכביא גם אר"ש במנין, אכן אי נימא דר"ה דא ללמוז
מכאן עיקר דין עיוון אס כן לכאורה הוכחה היא
מדחשיב מכאן אר"ש, אבל באמת נראה דגם לאכילה
ושהיה אילטרין מנינא דהענו ועניהם, דהראש הענית
פ"ה סי' ט"ו כי לענין טעמים דכ' הריי הכנאלוני דאפי'
צ"ל מותר לצד מח"צ ויו"כ, ולא נודע בטעם, והגר"א

צ"ל חס"ז כי משום דא"ל לומר הענית קביל עליה ולא
בקבלתו הליא וקשה דאס כן בכל ח"ל נמי. הן אמת
דבס"ק הסמוך כי עוד משום דברנו תליא איכ היינו
קבלה, אבל כבר בהצנו לעיל סי' קרי"ה אות א' דעיקר
העניות אלו הוקצו הכי בלי שום שנוי, אלא נראה
דודאי להמסקנא בסוגיא דברכות שם דלאו אכילה ממש
היא לא נאסר כלל טעמים ולא בקבלה תליא מילתא,
ומכ"מ צ"ל אסור משום דכיון דאסור גם דחילת וסיכה

לא גרע טעמים מרחילת וכדומה וזכו רבוי מהענו
ועניהם, דאפי"ג דלאו אכילה היא מכ"מ הרי אין הנוף
מתענה. והיינו טעמא דאי צירי תרומות פרק ו' דאפי'
לר"ל דאמר חזי שיעור מותר מה"מ מודה ר"ל ציו"כ,
וכוא מזה הטעם דאפי"ג דלאו אכילה היא מכ"מ לא
גרע מרחילת שהנוף נהנה מזה אלא שקשה מסוגיא ר"פ

יו"כ דמבוחר דמחלוקת ר"י ורשב"ל בחזי שיעור הוא גם
ציו"כ, וסולק על היור, אבל נראה דהגאונים דאסרי
טעמים ציו"כ מטעם הנ"ל וממילא לר"ל חזי שיעור
וכסורו מפרשי הסוגיא צ"ל מפרשי, [אבל צ"כ]
כי יו"כ מבוחר כפירשי דמחלוקת רשב"ל ור"י גם
ציו"כ, ומכ"מ ר"ל דפליגי באופן שאינו לשם הענוג
דבזה רחילה וסיכה שרי, ומכ"מ ח"ש ציו"כ פליגי ר"י

ור"ל, וכירו מיירי בלשם הענוג, דבאמת לפירשי
קשה לי דנחתלה מקשה בגמ' על דהתנן יו"כ אסור
באכילה ובשתיה כו' אסור ענוש כרת הוא ומשני להני
שעור כו', ואח"כ הוי הש"ס על החלת הקו' וכל היכי
דחזי ענוש כרת לא חזי אסור וכתניא אפי"פ שאמרו
אסור צולן לא אמרו ענוש כרת אלא באוכל ושותה
בלבד ומשני דה"ק כשאמרו אסור לא אמרו אלא בחזי
שעור אבל כשעור ענוש כרת כו' ואצ"ל כי קתני אסור
אשאר. ונהה באי אצ"ל קאי על החלת הק' אסור
ענוש כרת הוא, ומאי אכני ציטוד זה הא מכ"מ קשה
הבריייתא אפי"פ שאמרו אסור צולן כו', הרי מפורש
לאכילה ושתיה נקט בלשון אסור וע"כ לח"ש ואס כן
ממילא מהפרכת במשנה הכי, אלא נראה דבדאי ציו"כ
לא פליגי אלא מכ"מ מקשה לרשב"ל הא דתנן בלשון

אכילה ושתיה, בשלמא לר' יוחנן דאמר דבכ"מ כולל
ח"ש אסור מן התורה וכרי הוא צולל איסור אכילה אלא
שאינן נעשין ע"ז מכל"מ יוחא הא דנקיט לשון אכילה
אבל לרשב"ל דבכ"מ מותר וא"כ מוכח דחזי שיעור
אינו צולל אכילה מא"ל,

מגיין או יוהר ולא פחות. ואין

לומר דמיירי בכזית וכוא פחות משעור ציו"כ, דאין
נ"מ בכזית כלל, ולמאי תנן אכילה ושתיה טעמים כו'
לי למיחזי, ומשני דמודה דאסור מדרבנן ור"ל משום
איסור אכילה דרבנן צולל איסורין שייך לשון אכילה
ושתיה, וזה אינו ישוב מרומם מש"כ משני אצ"ל כו'.
ובשחא אינו שייך ישוב הבריייתא למשנתו, שכרי צברייחא

לא הני אכילה ושתיה אלא שאמרו אסור צולן, כן כי
נראה לפרש בסוגי'. ואחר שיצטנו צעזרו יח' וחסרנו כל
עקולי ופשוטי משיטה רבינו וסיעתו, נראה להוסיף
דמחלוקת רבינו וסיעתו עם רבותינו צעלי חזי מחלוקת

צעלי הגמרא היא אס הוא מה"מ או מדרבנן, וזה
מיושב הא דאי ציו"כ ד' כ"ה באזרח ציו"כ למאי חזי,
ומשני לחוספת ענוי, ולא קאמר לשאר ענויים שאינם
אלא בעשה, ולמש"כ י"ל משום דקאמר מילתא דפסיקא
חליבא דכו"ט. והכי ל"ל להפוסקים דחוספת מלאכה בשבת
ויר"ט מה"מ אסור, איכ למאי קאמר לחוספת ענוי, אלא

ל"ל משום דבכ"מ יש מחלוקת מש"כ אמר מילתא דלכו"ט
מכ"מ. ובגאון מ' אלי דוד אצ"ל דק' פאנווייט יישב
דצ"ה חוספת ענוי, היינו חמש ענויים שאין זה עיקר
פינוי שחייבין כרת, דבד' ע"ה א' אי זעירא צר
חמא כו' א"ל לר"י צרי דריב"ל הא אימא לך מילתא

דכו עמיד אצור, מטפחת כי לו צעיו"כ שורכ אותה
צמים ועושה אותה כמין כלים נגוצים ולמחר מקנה צה
פניו ידיו ורגליו, צערצ צ"כ שורכ אותה צמים ולמחר
מעצירה ע"ג פניו. פי' צלל נגוצ משום דצ"כ קיל מיו"כ.
וכן כי חזי רבך צר מרי כו' א"ל ר' ירמיה לר' יעקב
צר החליפה איפכא אמרת לך, דצ"כ כי עושה כמין

כלים נגוצין וציו"כ שרי בלי נגוב, ואותניך סחיטכ
דנכי משום רחילה שרי משום מלאכה אסור. הרי דב"ל
היה עולה עה"ד להחמיר צ"כ צרחילת מציו"כ,
ולכאורה תמוה אמאי, ובמאי פליגי. ועוד איתא להלן
עמד ר"ז צ"נ על רגליו וא' חזי ראייתו את ריב"ל
שיצא בסנדל של שטם ציו"כ ואמינא לי' צ"ל מאי
א"ל ל"ש אמר רבנ"ה חזי ראייתו את ר"ה דמן נגוב
שיצא בסנדל של שטם צ"ל ואמינא לי' ציו"כ מאי וא"ל
ל"ש, צהא ג"כ ק' הא דריב"ל היאך ס"ד דצ"ל חמור
מיו"כ. אלא כך בענין, דהא ודאי צ"ל אסורין בני
חמש מד"ק וכמש"כ לעיל סי' קרי"ה אות א' מדכחיב
צ"כ צ"כ צ"כ זכריה ז' החר ופי' חזי האמנע מחפנוקין
דמשמעו כמו נזיר ששערו פרוע הכי נמי בלי רחילה
וסיכה ו, וע' פי' רמב"ן על התורה פי' צהר ע"פ את
ענני נזירך וא"כ אי נימא דציו"כ הוא מה"מ ודאי

חמור

כח"ק דיתא, דשלמא בעיב י"ל דחמיר מיו"כ משום אכלות, אבל ח"ה האין מוכח דאסור מדיק, הרי מקרא דהנור צ"כ כח"ק, אלא
עיקר הישוב דסוגיא זו דפ"ד דח"ה חמיר מיו"כ משום דב"ל ג"כ קשה הא דא"ל מהו ללכת בשל שטם ציו"כ ועמד ריב"ל

על רגליו ואמר ראייתו את ריב"ל שיצא ציו"כ, ופאליי ממנו בתי' מאי א"ל ל"ש, ולכאורה אמאי האריך בסיפור שאל צ"ל מאי, הרי הם
שאלו כיום הכפורים ולא הי"ל להשיב אלא שראה את ריב"ל שיצא ביום הכפורים, אלא כך הענין, הם שאלו בכל אדם אפילו שאינו

שבתות מנין ת"ל
תשבתו ימים
שוכים מניין
ת"ל שבתכם הוא
כיצור וכו' כלל
וכ"ל כרי"ף ור"ש
ר"ש פ' יו"כ,
אכן כיו"מ פ"א:
כש"ס שלפני דפוס
פ"פ דמ"ן נדפס
בטעות

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

העמק
העמק

חמור מח"ל וח"צ שאינו אלא ד"ק, ואי נימא דכיוכ"ב חומר מדרבנן כרי קיל מח"ל שכולא מד"ק, וכבר כראנו לדעת ריב"ז בס"י ק"פ אות ג' דפליגי בתלמוד במלאכה חוכ"מ אי מכית או מדרבנן אט"ג שאינו מפורש כ"כ, כי"נ צענון דיוכ"ב. והשתא אפי' נימא כפרש"י בסוגיא דח"י שיפור דלר"ל מכית דיוכ"ב ג"כ מותר נימא דחז"ל

סוגיא זו למיד דענון מדרבנן ממילא עמימא לדיון וס"ש לר"ל מדרבנן וכירו דס"ל דח"צ קיל צענון מיוכ"ב כמש"כ לעיל לענין סיכה שלא לשם תענוג, כרי ס"ל שציוכ"ב הוא מכית מש"כ ס"ל דח"ש אסור לר"ל ג"כ, וכן לפסק הלכה י"ל שכולא מה"ת וכסוגיא דעלמא דיוכ"ב חמור מח"צ לענינו, וכבר הראיתי דצ"כ רש"י סבירא ליה כ"י לפסק הלכה מדפי' כבדיותא דומי' דמלאכה באופן דרחילא אסור מה"ת. (ב) מנין שמקדימין וסעיירין ד"י ומאחרין וספקין ד"י ת"ד שבתכם. לשון זה ישנו גם בכת"י ויבואר לפנינו [ויב"ג] אי שבת מנין שמקדימין כ"י וכו"ל טה"ד, דלמאי האריך בשבת יותר מצוים טוב, אלא ל"ל מנין שמקדימין כ"י וקאי על שבת וי"ט] ומקודם יש לבאר לשון כבדיותא סמוכה בגמ', וי"ט מנין ת"ל תשבתו שבתות מנין תלמוד לומר שבתכם הא כילד כ"מ שנה' שבות לריך אפה להוסיף מחול עכ"ק. הכי הני' ציומא דפ"א וצ"ג כ"י יוכ"ב ובעיטור כ"י יוכ"ב וצ"ג ש"ס, ומכר"א"ש ורש"ל צביאורי ס"ג טרמו ליושב היאך אפשר לרבות יו"ט קודם שבת, ולא אחד צ"ל שלח יד לכביה ס"ו, וכן הביא הנוס' רבינו צמ"י פ' תשא וכו"מ כ"י ש"ע פ"א, ולא כמו שהביא הגאון ר"י צרלין ז"ל, ומכ שגמלא צנוס' כרי"ף וכו"ל ש"ס לפנינו להיפך אינו אלא מה ששלטו ידו המגיבים כמו בגמרא דרש"ש, אבל באמת נוסחא זו יפה וצרכה ומוכרחת, שכרי הא דמסיק התנא הא כילד כ"י פ"י הוסי' צרכ"ש דחתי לרבות שביעות, וכו"י מוכרס ש"ס, ל"מ לפי ר"ת צד"כ ור"י דהא דמקשה בגמ' ור"י מוסיפין מחול עכ"ק מניל קאי על שביעות ולענין תוספת שלחתי שביעות וע"ז מציא בגמ' כבדיותא. כרי מבוחר כח"י דכל מקום שנה' שבות קאי על שביעות, ואפי' למש"כ כח"י ש"ס דק"י בגמ' מוסיפין מחול עכ"ק בשבת וי"ט מנלן, מכ"מ הא ג"כ אמת דאמר שו"ד שנה' קרא דעניניהם ונתרצב כ"מ שנה' שבות בהוספת לפנינו ואחריו נכלל צ"ח שביעי ג"כ ואע"ג דיש הילכה לפנינו דילדות, ומה למדנו דשאר אילנות, יש תוספת מ"מ מכ"י דרש"י ז"ל לאחריו, אלא דק' טובא היאך אחריו שביעי מיו"ט דחמור בל"ס מלאכות. אלא כן הענין דוריש מסשבתו אפי' וי"ט, ואח"כ כתיב שבתכם דמשמע שבת בראשית ומשום הכי מקשה התנא הא כילד, פ"י היאך אפשר לרבות שבת בראשית אחר יום טוב אלא כ"מ שנאמר שבות היינו שביעות שנקרא שבת לה'. זה פירש הכרייתא במקומה. ועתה נשוב לדברי רבינו, וזה מובן דנ"י רבינו אינו מנוס' כבדיות, וכלשון מוכית,

אלא רבינו כיסד דרש"י דשבתכם צ"א ממכ ששוכה התנא ונימוקו עמו שכרי קי"ל צמ"ק ד"ד אי דר"ג וב"ד גמרי שבתון שבתון משבת בראשית דהיא אסורה ולפניו ולאחריו מותרין, ואע"ג דלשבת וי"ט ס"ל לרבינו דקיי"ל דיש תוספי' מכית וכפי אשר ביארנו יפה בס"י שנאמר צמ"ק לפניו ולאחריו מותרין

היינו שאין לו שיעור מסוים כמו צענון דיוכ"ב אלא רגע אי די מה"ת, או לענין שאין צו עשה גמור כמו בהוספת ענוי דיוכ"ב, ונ"מ דבמקום מלוא ליקח תוספת דמלאכה כמש"כ שם אות כ' צפזפו ית', אבל כ"ז בשבת משא"כ בשביעות כי אימעות לגמרי אימעות דלענין חומר ענוי דיוכ"ב לא אילטרין ג"ש שבתון, דמכ"י חתי שיהא חומר שביעות משבת וי"ט, ולא אילטרין למעט שביעות אלא שאין לה תוספת כלל, וא"כ שבתכם מיותר כמש"כ, מש"כ צ"ח רבינו ודרש שבתכם צ"א מכבדיותא, וכו"י דהשבת דכתיב אחר עד ערב דכיו"ל לאסרו צ"ח ללמד להוספת שבת וי"ט לאחריו, ועדין לא ידענו שמקדימין ע"ז כתיב שבתכם. ואין לומר דלילוף לפניו ג"כ מיוכ"ב דכתיב מערב, דכבר ביארנו דתוספת שבת וי"ט קיל כרצ"ה תוספת ענוי דיוכ"ב לענין שיש שיעור מסוים ולענין מקום מלוא, וא"כ א"א ללמוד לענין לפניו מש"כ כתיב ע"ז שבתכם, אבל שביעות לא למדנו לרבות. וכו"י שסיים רבינו על כל מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול עכ"ק כגון שבתות ויוכ"ב וי"ט, וצ"ח צ"ח לאפוקי מכוונת התנא דצ"ח לרבות שביעות. זהו דרכו של רבינו וצ"ג שביארנו לעיל וכאן צדן תוספת שבת צמ"ב. אחר שנהבאר דעת רבינו צ"ח, ולעיל שאלתי קי"צ בבאנו הוכחות שיש תוספת לשבת, עלינו לבאר שיטת הרמב"ם שהסכימו נושאי כליו ז"ל צ"א מכ' שביעות עשור וצביאורי הגר"א א"ס ס"י רס"א דס"ל שאין תוספת כלל לשבת וי"ט [לאפוקי מדעת הרדב"ז ח"צ ס"י קי"ג שנתעלם לפרש דעת הרמב"ם להיפך]. ואפילו ציוכ"ב אין תוספת אלא לענוי, וכבר ביארנו צ"י כ"ל מש"כ רבינו הגר"א ז"ל הוכחות לדעת הרמב"ם, וגם מכ שהוספנו לדיוק מהא דא"י צסוכה דכ"ס צכ"א דחתי האזרח לרבות הנשים שהיבנות צענוי, ופריך הא מדרי' אמר רב נפקא ומשני ל"י אלא לתוספת ענוי ולא קאמר סתם שהיבנות בתוספת יוכ"ב וכו"י תוספת למלאכה ולענוי אלא משום שאין תוספת אלא לענוי, וכן ראי' מלשון גמ' צ"ח ד' ל' דיוק כש"ס דהא תוספת יוכ"ב דאורי' וכו"י נשי אכלו ושחו עד שהשיכה, ואע"ג שיישצנו לעיל צ"א קי"צ כל הסוגיות לדעת רבינו וסיעתו, אבל דעת הרמב"ם אינה כן, ועי' מש"כ צ"א קי"צ צבאור מחלוקת רבינו ורמב"ם צ"ח, ועוד לאלוה מילין לבאר וללכ"ן פסק הרמב"ם ומחלילא נימא דגם צ"ח צ"ח רישא אזיל הוא כרי"ף שגם הוא ז"ל ס"ל כ"י, ואע"ג שכו"מ כ"י ש"ע הביא מש"כ כרי"ף צרייתא דועניתם בשלימות

שבתות

אסעינים, והשיב מריב"ל, וכאמת מבוחר בירושלמי והובא בראש דריב"ל אמר אסעינים אנה, אי"ב אין ראי'ה, אלא עיקר הראיה מדשאל בתי' מאי וכו"י משום דהיח' אסעינים אינו אלא בשים מזה להליך משא"כ שלא במקום מזה למאי ילך. יהי יושב בביתו ולא יאמנן, וכו"י שאל הא תינה כיוה"כ שיש מזה לילך לביהכ"ס, אבל בתי' שאין מזה על כל יחיד לילך לביהכ"ס, והצביר יהיו גם בלעדו, וא"ל לא שאל הכי דלפלו בלי צורך שרי, והי' אפי' אינו אסעינים, ועי' מש"כ בשאלתא קס"ח אות ב' בס"ד

ראשון לציון שנתה מנין כ"ה משמע דס"ל דיש תוספת לשנה וכ"כ
בכ"ה בסי' רס"א, אבל לו נראה לכוכים להספיק, דנצרכות
יש פ' תפכ"ט אי רב ללי של שנה ב"ט"ש וא"ל ריב"א
מי צולת א"ל אין צדילנה וכ"כ פסק בש"ע א"ח סי'
רס"א וברי"ף ורמב"ם לא
בניאו כל דאסור לעשות שנאמר שבות מוסיפין
מלאכה, וכבר עמד בעל שבתות ויום הכפורים
כתאור ע"ז ואין עונה, אבל

ומה פ' :

והבאר יפה עפ"י מש"כ הרי"ף בתענית פ"א צזכ"ל
 ולענין תענית שפוסק צב מצע"י דהכי דקבלי עלי
 לתענית אחסור למיכל ולמשהי דהא צדדיא אמרין לענין
 זמן ציוכ"כ דכיון דאמר זמן קבלי עלי ואחסור לוי
 למשהי וכ"כ רב באי גאון ז"ל, וכי על זה כרמב"ן
 צ"ב במלחמות צזכ"ל ואני לא צאהי לדי מדכ זו צה"ל
 שאין לו צב הפסקה מצע"י אלא שלא יאכל משתחשך
 בתעניות הראשונות וסוגין צ"ב מקום שנכנסו כ"כ משמע
 ובצ"צ נמי אמרו ובצ"צ שלו אסור, כל תוספת ענוי
 והפסקה עם כשמש אין לנו אלא ציוכ"כ שכן מוסיפין
 מסול פכ"ק, לפיכך יוכי"כ שיש צו תוספת יש צו קבלה,
 והפסקה לשאר תעניות אין לנו פכ"ל, וכצ"ל ר"ן,
 וב"י תורת האדם שער אצלות ישנה כוסיף דברים
 ובעל דבשאר ח"ל אפילו צה"ש יש לשפוק כשמואל
 צ"ב מקום שנכנסו דמותה, ואפי' ט"צ דקו"ל צה"ש שלו
 אסור מ"מ משמע דתוספת אין לו ממילא אין לנו דמכני
 קבלה. כ"ז דברי כרמב"ן ז"ל. וכנה עלם סברה שכתב
 כרמב"ן דקבלה חלי' אי יש תוספת יחד הוא שלא תמוט
 דמכ מכני קבלה צדצר שאינו, ומש"כ ציוכ"כ ג"כ לא
 מכני קבלה לפני זמן המנחה כמש"כ במג"א סי' תר"ח
 סק"ד, וכינוי משום דזמן תוספת הוא מזמן המנחה
 כמבואר בש"ע סי' רס"א, ואין חולק על סברה זו וזאת
 כרמב"ן עלמו מהא לה אמונה צ"ב תכ"ט שם וסו"ס
 צזכ"ל אבל יש לומר שהקבלה אסרת עליו צזכ"ז שהוא
 משקט"ס וכו' מפלג המנחה ולמפלג הואיל וכו' יכול
 לעשותו תוספת צימים של תורה יכול לעשותו נמי
 צימים של דבריכם הואיל ור"ל להוסיף אותו עליו
 ולעשותו כיום עלמו וכן מלינו שמתפלל בשנה של מ"ש
 ואומר כדלה עכ"כ ואע"פ שאינו מותר במלאכה כיון
 שהצדיל צו צצר עשאו כלילה, וכיון שכן אם קיבל עליו
 תענית עשה אותו ע"ע כצ"ש של ח"צ וזו סברה חלוי'
 פכ"ל, וכצ"ל בכ"י סי' הקנ"ג, וכ"כ משמע דעת
 בתוס' פירושין ד' מ"א ד"כ אי, שאין קבלה הלוי צסויב
 תוספת, ודברים אלו חזרה בכל מה שהאריך
 לסתור דעת כרי"ף. ומכ שהכריע לכרמב"ן ז"ל לחזור צו
 כינוי משום שבי' קשה לו המנחה הפשוט בישראל מיעות
 הגאונים דח"צ שסל להיות בשנה אין עושין כדלה
 עד אחר ח"צ ולא בשנה מן המנחה למעלה, וע"כ
 משום שזו היא קבלה על התענית ושוב אסור לשנות
 וכמש"כ במג"א סי' תקנ"ו צשמו [איברא מש"כ במ"א
 דמפלג המנחה ולמפלג מודה כרמב"ן דקבלה מכני
 לאסור עליו, ומשמע דמכ"מ יש עוד זמן שמשונה ח"צ
 מיוכ"כ, זה הימא שכרי ציוכ"כ ג"כ לא מכני לפני
 פלכ"מ כמש"כ במ"א צסי' הר"ה. ותו שכרי כרמב"ן
 כ' הואיל ויכול לעשותו תוספת צימים ש"ת יכול כו'.

כח"פ

אלא כרמב"ן חזר צו מסבירא אלימחא זו דפשוט לדעתו
 ז"ל שאין תוספת לח"צ ועי' מש"כ סי' קנ"ח אות א'
 בהכרח לדעתו ז"ל, אבל כל הראשונים ס"ל בסברה
 בתקפה שאין קבלה צלי תוספת וא"כ מוכח מנדאות לכו
 קבלה צה"ל ע"כ אית לכו
 מחול על קדש כגון תוספת ענוי בתענית של
 דבריכם כתענית יוכ"כ, דפיקר תוספת צענוי גאמר,
 אפי' לשיטת רבינו וכתוס' דס"ל דקו"ל דיש תוספת
 בשבת ויו"ט מכ"מ יש יחרון לתוספת ענוי צזמן מסוים,
 ובמקום מלך, אלמא דפיקר תוספת שייך לענוי ולא
 משום קדושה, וכ"כ כרמב"ם כ' תענית פ"ג כ"ג דיש
 תוספת לשאר תעניות, וכו' צזכ"ל וצ"ב תעניות אלו אוכלין
 וסותין מצע"י כמו שפושין צזום כפור, ומש"כ כ' כרמב"ם
 באורח הלכה דכני קבלה, וכ"כ בה"מ צדעת כרמב"ם
 אלא שהצ"ח דברי כרמב"ן כ"ל וסו"ס צזכ"ל ואע"פ
 שמדברי רבינו נראה שיש לתעניות אלו תוספת שכרי כ'
 כמו שפושין צז"כ דברי כרמב"ן נראה פיקר לא יכ"י
 חמורין אלו מצי"ב שיתבאר צפ"כ שאין צו תוספות עכ"ל
 בה"מ, וצפ"כ על מש"כ כרמב"ם אין אוכלין אלא
 מצע"י ובצ"ש של ח"צ אסור, כ' בה"מ דנפסמי דג"ד
 נחבאר דצ"ש שלו אסור ומכאן למד כרמב"ן שאין לצי"ב
 תוספת מצע"י כמו שיש ציוכ"כ שאם כ"י לו תוספת
 לא כ"י ל"ל דצ"ש שלו אסור שכרי תוספת מצע"י הוא
 ודבר צדור הוא עכ"ל. כרי כיון בה"מ דצ"צ גס
 כרמב"ם מודה שאין לו תוספת וקיל משאר ח"ל, ומש"כ
 כ' צפ"ג שאין נראה דבריו שלא יכיו חמורין ח"ל מצי"ב,
 אבל במח"כ אלה"כ צדעת כרמב"ם שכרי כ' שם צצ"צ
 אין אוכלין אלא מצע"י שהוא אותו לשון ש"כ צשאר ח"ל
 וסו"ס עלה כמו צז"כ, וצפ"י כ' צפ"י בתעניות תענית
 פ"ד דיש תוספת לתענית ח"צ כמו לתענית יוכ"כ. גס
 צזכ"ל לפוקי מדעת רצ"ז ח"צ סי' ק"ד. ותו דאי יש
 מקום לומר כן ק' כל דאי צפסמי' שם דרש רבא כו'
 ובצ"ש של ח"צ אסור וכן אמרו משמי' דרי' כ"י וכארי'
 ח"צ אינו כח"ל מאי לאו לצב"ש, ושקיל וטרי טובא,
 ואמאי לא אמר בפשיטות שאינו כח"ל לענין תוספת כל
 צה"ש אסור, אלא ודאי פשוט לכסוגי' דאי כ"י כיוכ"כ
 לענין צה"ש, כ"י לענין תוספת, ולשמואל דאמר בהם
 דח"ל צה"ש מותר, וכרי ס"ל שלא עשו אותם כיוכ"כ,
 מכש"כ שאין צו תוספת, אבל במסקנא דצ"ש אסור
 כ"כ תוספת. וכל דלא קאמר רבוחא יותר דאפילו
 תוספת אסור, נראה דכ"י דיש תוספת ע"כ לאכילה,
 מכ"מ לענין ח"ה וש"ד כשייך לאצלות ודאי ליכא דין
 תוספת כמו לענין מלאכה ציוכ"כ שלכרמב"ם אין לו
 תוספת, ואפילו לרבינו וסיעתו אינו צאוהו בהומר
 שלענין ענוי, וממילא באצלות ליכא כלל תוספת שאין לו
 דמיון צד"ה, מש"כ נקט צה"ש לשאר דברים. וצכ"א
 מתישב נמי לשון כרמב"ם לענין ח"צ דלאכילה אסור
 מצע"י אבל מכ"מ אין איסור אלא צענוים משא"כ דברים
 המיוחדים לצי"ב אינו אסור אלא צה"ש כמו ציוכ"כ
 לענין מלאכה לדעתו ז"ל, וכן כל דאי שם אין צין ח"צ
 ליוכ"כ אלא שזכ ספיקו אסור וזכ ספיקו מותר ומפרש
 ספיקו דצ"ש, ותמכו בתוס' כל בתוספת ג"כ אסור,
 ולמש"כ

ולמשכ יל דה"פ במילי דלא שייך לענוי כיונו מלאכה
ציוכ"כ ואכלות צט"ב זה ספיקו אסור כו' ס. ולכאורה
ק' לפי זה הא דא"י שם א' שמואל אין ת"ל צבכל אלא
תשעה צבב צבכד למימרא דסבר שמואל תשעה צבב צין
כשמשות שלו אסור וכאמר
שמואל תשעה צבב צכ"ש שלו
מותר וכי תימא קסבר שמואל
כל ה"ל צכ"ש שלו מותר

וכאן חנן אולקין ושותין מצע"י מ"ל למעוטי צכ"ש לא
למעוטי משמשיכה, ולמשכ מאי מקשה נימא דסבר שמואל
דצכ"ש צין צט"ב צין צכ"ל אסור, וכו' דאמר ט"ב
צכ"ש שלו מותר לענין אכלות קאי כדמפרשין להא
דרבא ור"י, אבל כד דיוקת לא קפ' דבשלמא אי נימא
דצכ"ש אסור באכלות כמו איסור מלאכה ציום הכפורים
לכרמב"ם, כרי דשוכ ח"ב ליוכ"כ כ"נ לענין ענוי י"ש
תוספת צשניכס, אבל אי נימא דצכ"ש מותר אלמא לא
עשו אותו ציוכ"כ א"כ מה"מ שפשו אותו לענוי ציוכ"כ.
נחזור לענין דלענין ענוי אי צכ"ש אסור ממילא כ"כ
דיש תוספת לבי"ע וממילא יש קבלה, והכי קיי"ל. ובאמה
מבואר הכי צעירובין דמ"א א"ל ר' יוסי אי אתם מודים
לי צט"ב שאל להיות בחדר בשבת שמפסיקין מצע"י, הא
מבואר דיש תוספת לענוי דט"ב וכתום נדחק ליישב
לשמואל דא' צכ"ש שלו מותר דמשום שא"ל לבוין תחלת
הלילה מפסיקין מצע"י, וק' הא א' שמואל דצכ"ש מותר
אלמא דאפשר לבוין, ומכש"כ שאין ראוי להשתנות בשבת,
אלא כמש"כ כריטב"א שם דבצרייתא אחי דלא כשמואל,
וכיון דלא קיי"ל כשמואל כ"נ דסייב להפסיק מצע"י כיונו
עם תוספת וכרמב"ם ז"ל. ויש להוסיף הוכחה דצענוי
ואיסור אכילה שייך תוספת אפי' לא מלך קדוש, דא"י
צכ"ש ד' ל' רנב"י א' ריב"ז דאמר יום הכף כולו אסור
בשיט' ר' יודקא אמר דא' עד ע"ס היום הזה עד ע"ס
של יום וקסבר עד ועד צבכל, ואינו מובן דיוק הגמרא
עד ע"ס של יום, דמשמע משום דכתיב עד ע"ס קאמר
כ"י, ובאמת אינו כן דא"י כ"י כתיב עד היום הזה ג"כ
כ"י משמע עד ועד צבכל וכל היום אסור, אלא הענין
דעיקר טעמא דרבנן דמפרש עד ולא עד צבכל וצ"י
מותר, ולא כדא"י צבולין דנ"ה דלחומרא ודא"י עד ועד
צבכל, ע"כ הוא משום דכתיב עד ע"ס, וכ"מ דכתיב
ע"ס משמע יום ולא לילה וכמו צע"ס דכתיב גבי נח

ואזכרם ומשכ, וכיונו דאליטריך ציומא ד' פ"א לרבות
אזכרם לענוי ומלאכה צבכל יוכ"כ כדי להוציא משפט
צע"ס, ומפרש כהם דצע"ס דכתיב ציוכ"כ למעוטי תוספת
מעונם ואזכרם, מעשה כוכיתו ככא באיסור חדש לרבנן
דע"כ משמעות עד ע"ס
מצות וידוי ערב יום הכפורי עם חשיכה אבל היום ולא עד צבכל וכא"י
קודם אכילה ושתייה כמזרח מהיר מש"כ אי כתיב
שמא עד היום כ"י משמע דגם

צבכל מותר שברי ולא עד צבכל מש"כ כתיב עד ע"ס,
הא צבכל אסור, אבל אי נימא דועד צבכל וכל היום
אסור למאי כתיב עד ע"ס, זוכי סברת רבנן דר"י וע'
ערכין ד"מ לענין מראשו ועד רגליו דבמקום שיש ככרם
לדבר דכאן אין עד צבכל שא"י, מעשה לר"י דס"ל עד
ועד צבכל ק' למאי כתיב עד ע"ס מש"כ מפרש בגמרא
דס"ל משמעות ע"ס ע"ס של יום שכוף לאפוקי תוספת
כלשון בגמ' יומא שם על ע"ס של יום אתה ענוש כרה
ואי אתה ענוש כרה על תוספת, כרי דע"סו ש"י משמע
ולא תוספת, וא"כ כ"נ לר"י כ"ק קסבר עד ע"ס עד
ע"סו ש"י לאפוקי תוספת ואם כן אפשר לפרש כמו
צכ"ה דעד ועד צבכל וכו' עד ע"ס לאפוקי תוספת
לאחריו. זוכי פ"י כסוגי', ומעשה יש לבין בא"י וע"ס
עכ"ד לאסור תוספת באיסור חדש וכלא לא מלינו
תוספת אלא במילי דקדוש, אלא כמש"כ דביחוד שייך
תוספת באיסור אכילה אפילו שלא מלך קדוש, מש"כ
אליטריך למעוטי תוספת בחדש לאחריו. זוכי דעת ר"י,
ורבנן ס"ל דלא דמי איסור אכילה ליום ולא אליטריך
למעוטי תוספת וע"כ למעוטי לילה אחי וממילא מוכרח
דכאן משמעות עד ולא עד צבכל. אחר שביארנו דצבכל
לום יש תוספת הדרה סברת כרמב"ן למקומה, דקבלה
תלי' בתוספת, ואם אין תוספת אין קבלה, וממילא
נתיישב הא שלא כצ"ח כרי"ף ורמב"ם הא דברכות
דמתפלל של שבת צע"ס לריך לצדול ממלאכה, דכ"ז
אינו אלא מטעם קבלה ותוספת, ועפ"י דברינו יש
לכוסף, הא שפסק כרי"ף וכרמב"ם כשמואל, דמתפלל
אדם של מולאי שבת בשבת, ולכאורה הא רב לית ליה
כ"י, אלא דוקא של שבת צע"ס ולא של מול"ש בשבת,
והלכך כרב באיסורי, אבל בעיקר הדין דמתפלל של שבת
צע"ס ל"ל מדכתיב בחג שבוטות וקדשתם צע"ס היום,
לאפוקי בערב יו"ט, ומבואר דבשאר שבתות ויו"ט מתפלל
מצע"י

בתי"ק

○ חזרני כי, דזה הוי דוחק בלשון הסוגיא, אלא העיקר דכתיב ות"ל אינו אסור בתוספת מה"מ אלא באכילה ושתייה, ולא בשאר
עינויים שמה"מ, והכי דייק לשון הרי"ף חגיגה פ"א, ולענין חגיגה שפסק בה מצע"י דהיינו דקבלה עליה לחטות איסור למיכל
ולמשת, וא"כ מבואר דבשאר עינויים לא מהני קבלה, והיינו משום שאין בהם תוספת, והכי מוכרח מדא"י בתענית ד' ל', כל שהוא משום ע"כ כו'
ואסור לרחוק, וכל שאינו משום ע"כ כו' מותר לרחוק, ופ"י רש"י והובא בראש דבסעודה שמפסיק בה, כמו שאסור לאכיל היג אסור לרחוק,
ובשאר ח"ל אפי' שאסור לאכול מותר לרחוק, ר"י ברי"א כל שמוחר לאכיל, ופ"י אם לא היה מפסיק מותר לרחוק, אעפ"י שהפסיק מאכילה
מותר ברחיקה כלומר אפילו בעי"ב, הכי דמאכילה מהני הפסקה, והיינו קבלה ולא לרחיקה, ותיק לא פליג אלא בחומר ט"ב, והרמב"ן פירש
בא"י בדבר תימא כמבואר שם בראש, ומשום דהרמב"ן לטעמיה שאין שום תוספת צע"ס, ולדברינו מבואר ופה לשון הש"ע והגהת רמ"א בסי'
חקיג ס"ב ואין אולקין אלא מצע"י, וביה"ש שלו אסור ציוכ"כ, ומותר ברחיקה וסיבה כו', והנה המג"א והגר"א פ"י לפי הסכמת מרן צ"י
שאין תוספת כלל צע"כ אפילו באכילה, אבל הלשון אינו מדויק כלל, ומראה שכוונו להלכה לדעת הרי"ף והרמב"ם, שאכילה ושתייה מפסיקין
מצע"י, היינו שנהג בתוספת, אבל ביה"ש חמור מתוספת לענין רחיקה וסיבה ונה"מ ולא מצע"י שאין בהם קבלה וזה ברור. איברא יש
לדעת דציוכ"כ גם בשאר עינויים נוהג תוספת וקבלה, שהרי לשון בתשעה לחודש בערב שלמדנו מזה תוספת קאי על ועניתם את נפשתיכם,
שנכללו גם שאר עינויים, מש"כ שאר ענויות דלמדנו מתשבתו שבתכם, דוקא שבתכם שהוא אר"ס, ולא שאר ענויים שהמה שבתון. והכי דייק
לשון הרמב"ם ה' שיע פ"א ה"ו, וצריך להוסיף מחול על הקדש בכניסתו וביציאתו שאל' ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחודש בערב, כלומר התחל
ליום ולהתענות מערב כו', הכי ליום הוא מאכילה ושתייה, ולהתענות היינו שאר תעניות, והכי כל הענין נכללו בכלל ועניתם א"כ, וזה מיושב אלא לשון
הרי"ף פ' יוה"כ שהביא ה"י ברייתא ועניתם אינו כו' לענין תוספת אחר ד"י רחיקה וסיבה ונה"מ, שלא במקומו לשלן, ולא דבר ריק הוא
להחליף כאותו הפסק מקומו, אלא בא ללמדנו שאפילו ברחיקה וסיבה ונה"מ אסור בתוספת, אבל צע"כ ושאר ח"ל אינו אסור אלא באכילה ושתייה, ו

מצעו. וכנס לרצ דס"ל שיש תוספת בשנת ויו"ט לאיסור מלאכה ומש"כ בדיל, אי"כ אין להוכיח מכאן דכ"כ לסיפך דתחפול של מולאי שנת, דדוקא של שנת נמצא שנת דמיקרי בזה קבלת שנת, לאפוקי לסיפך, אבל לפי מה דקיי"ל שאין

תוספת בשנת ומותר במלאכה, שמא תטרף דעתו אי"כ שפיר יש ללמוד דכ"כ שאלוין של שנת נע"ש כ"כ

מליון של מולאי בשנת, וכי קיימא לן לדעת כר"ף וברמב"ם, וכו' לענין קבלת כדלקת נרות שבעל כה"ג ורבינו כמ"כ ס"י ס"ג לית לכו להכריף ורמב"ם כמ"כ כה"מ שלכו כ' חנוכה וכמ"כ בש"ח קכ"ב אות א'. כרי נתבאר דעת כר"ף דברמב"ם ס"ל. איברא קשכ טובא עיקר שיטת כר"ף וברמב"ם דליכא תוספת כלל במלאכה יוכ"כ אי"כ למ"ל דכתיב עלם היום נעונו ואזכרה דמלאכה וכרי עלם לא זא אלא למעט לילכ או תוספת כמ"כ, וכרי בגמרא דיומא ד' פ"א מקשה וכו' חנא דעלם עלם דרשכ דתשעכ לחודש מאי ענין לי' ופסרשי' דמדכתיב עלם למעוטי תוספת מעונו ואזכרה מעילא שפעין דמוסיפין [וראו לדעת דכן כא דכתיב צ"י אמור צהג בעלרת וקראתם בעלם היום הזכ מקרא קודש כוא משום דנטינן שצט שנתות המימות לפני בעלרת, וכיונו מש"כ כמג"א ס"י חל"ד שאין לשנות ציו"ט ש"ע קידוש לפני זכ"כ] וא"כ לשיטת כר"ף וברמב"ם כאי עלם דכתיב במלאכה יוכ"כ למאי כתיבא. בשלמא לשיטת כתוב' אפי' נימא זכ הישוב דתוספת מלאכה אינו אלא כ"ש מכ"מ צעינן קרא למעט כרת מתוספת דקבלה, מכ"כ אי נימא דיש להוספת שנת ג"כ שיעור, ולא סלקנו צין שנת לענוי אלא במקום מלכ ודאי נימא דעלם זא למעט מעונו כתוספת אפילו של א במקום מלכ, אבל לכר"ף ורמב"ם קשכ עלם דמלאכה למאי כתיבא. ונראה ליישב בזה מש"כ ברמב"ם כ' שביחם עשור פ"א דמדכתיב כרת על הענוי למדנו שמוזכרין עליו, ולכאורה תמוז כא בגמרא דיומא שם שקיל וטרי אזכרה לענוי מנלן ולא כוכיה כלל מדכתיב כרת, וצ"ל ג"כ אינו מוכן לכאורה מאי ראי' מדכתיב כרת דיש צו אזכרה. מיהו כא מתבאר שפיר עפ"י מש"כ בסכ"מ ל"ח קל"ו וכתיב צרייתא דח"כ אזכרה לענוי לא שמענו כשכוא אומר עונש במלאכה שאין תלמוד לומר שקל וטרי כוא ענוי שאינו נוכח בשנתות כרי כוא עונש עליו מלאכה לא כ"ש אי"כ למכ נאמר עונש ואזכרה ללמוד ממנה אזכרה לענוי מה עונש מלאכה לאחר אזכרה אף עונש דענוי לאחר אזכרה עכ"ל וכיונו מש"כ בציצורו דמדכתיב כרת על הענוי למדנו שמוזכרין עליו פ"י דג"ל ממלאכה, אבל כוא תמוז שכרי צרייתא זו כונאכ שם דפ"א ודאי כק"ו דמכ לענוי שכן לא כותר מכללח תאמר במלאכה שכותרה מכללח ושקיל וטרי טובא וכיחך מסיק ברמב"ם כמשמעות כח"כ. לכן נראה דס"ל לברמב"ם דכל קושית בגמ' אינה אלא לפי צריית דח"כ דתנא דרשכ דתשעכ לחודש צערב השנתו שנתכס ליו"ט ולשנת ולתוספת מלאכה אי"כ צעינן קרא דעלם במלאכה לגופי' למעט תוספת מעונו ואזכרה במלאכה, ושפיר מקשה בגמ' מנלן אזכרה לענוי, דק"ו ודאי יש

לדחות, אבל לפי מה דקיי"ל שאין תוספת למלאכה, אי"כ עלם דכתיב נעונו ואזכרה דמלאכה ע"כ לא זא אלא ללמוד דכעונש מותר משום דאפשר ללמוד מעונש דענוי מק"ו ולא חיישינן לפירכא זו [וע' הטורח ד"ז דקאמר ששכח צאצלו של משכ כמה

ק"ו, וע"כ ככונס כני ק"ו דיש לכס צאמת פירכא, ולא איכילא כיונו יכולים לדון מד"ע אלא

משום שמקובל מסיני דיש לדון זה כק"ו ולא נסוה לפירכא וכ"כ יש בוכח מדכתיב עלם יתירה דכוא ק"ו ולא חיישינן לפירכא]. ולא זא אלא ללמוד על אזכרה דכתיב צ"י דקאי ג"כ על ענוי שמוזכרין עליו ומש"כ כתיב עלם כדי למעט תוספת ענוי מאזכרה זו דקאי גם על ענוי ונחיתב ככל צע"כ. ועתה נשוב לדברי כר"ף שכתב צרייתא זו דועניתם בשלימות יו"ט מנין כו' ומכ כוליא כה"מ דכר"ף ס"ל דיש תוספת לשנת ויו"ט, ואחרי שכתבנו לסיפך ל"ל דע"כ כל הצרייתא בשלמות אינה מכת"י של כר"ף אלא תחלת צרייתא זו לענין יוכ"כ, וסיפא דצרייתא הגכ"כ היא צספר כר"ף כמו שכתב צרי"ף כנוסחא שנתות מנין יוס טוב מנין. וזכרי ודאי טעות כמ"כ כה"מ צעלמו שכתוב' יו"ט מנין שנתות מנין. ותו דלפי צרייתא זו בשלמות למדנו שיש תוספת גם לשביעית וכרי כלכה פסוקה שאין תוספת לשביעית. ודוקק לומר דכר"ף כוון למש"כ כתוב' צנ"ק דגם לשביעית יש כ"ש תוספת כמו בשנת. אלא ודאי לא כתיב כר"ף אלא תחלת דרשכ דמערב עד ערב דיש תוספת לענוי וכמ"כ גם ברמב"ם דרשכ זו, ועיקר מה שכתב כר"ף דרשכ זו כוא זא לכו"א מכא דאי בגמרא דלמאן דדריש מעלם על עניומו של יוס תכ עונש כרת ולא על תוספת שוב לא צעינן עיקר דרשכ זו דתשעכ לחודש לרבות תוספת ולא זא כאי קרא אלא לכדריש בר רב מדפתו, וכרי כר"ף כתיב גם דרשכ דתשעכ לחודש לענין תוספת, תרחי למכ ל"י אלא לריך לומר דכל זו בקושיא אינו אלא לרבינא דמפרש כאי תנא עלם עלם גמר, ותמשה קראי כתיבי מד לאזכרה דיממא מד לאזכרה דליליא וכן לעונש, ואם כן על כרחך עלם לא זא אלא למעט תוספת מעונו ואזכרה ממילא ידענו דיש תוספת גם למלאכה גם לענוי, ושפיר מקשה תשעכ לחודש מאי ענין ל"י, אבל חנן לא קיי"ל ברבינא, שכרי לא קיי"ל דיש תוספת למלאכה ועיקר אזכרה דענוי מכתה דמלאכה ג"ל כמ"כ לדעת ברמב"ם, וא"כ שפיר אילטרין דרשכ דועניהם לתוספת ענוי דלולי זאת כ"א דעלם זא למעט מכתה ואזכרה דענוי צלילכ שכרי לא דרשינן רבוי אזכרה כלל, וכשהא דכתיב דתשעכ לחודש צערב ללמדנו מלת תוספת, דרשינן עלם למעוטי תוספת. וכיונו דיוק בגמ' ותנא דעלם עלם דתשעכ לחודש מאי ענין ל"י, דיוק בגמ' דעלם עלם, משום דרק לרבינא דמפרש בצרייתא דעלם עלם גמיר וא"כ ידענו אזכרה ועונש דלילכ משום דתמשה קראי כתיבי וע"כ לא צעי אלא למעט תוספת ושפיר מקשה דלפ"ז דרשכ דועניהם מיוהר, אבל לדיון לא קשה כלל, וכיא דעת כר"ף שכתב כני תרי דרש, ולא כאוקימתא דגמרא אליבא דרבינא. ולא תקשה עוד מניל

מנ"ל להר"ף באתה דלא קיי"ל כרבינו דדרשין עלם
עלם, דכד דייקת היינו כך שפסק לענין תוספ' דליכא
במלאכה כלל, דלרבינו דס"ל תמשה קראי כתיבי ולא
בא כרת דמלאכה ללמד על ענוי, וא"כ הא דכתיב עלם

במלאכה הוא משום מלאכה
גופא, וא"כ ע"כ יש תוספת
למלאכה, אבל אגן קיי"ל אין
תוספת למלאכה וע"כ לא
קיי"ל כרבינו ולא דרשין
עלם עלם ועיקר כרת דמלאכה
משום ענוי קא אתי כמש"כ
כרמב"ם, ומשום ענוי כתיב
בי עלם, ושפיר צעין דרש

קצת ואם היו ידיו מלוכלכות בעיט ובזואה רוחן כדרכו ואינו חושש,
לפנינו כיומא ע"ז: חיר אסור לרחוק מקצת גופו ככל גופו
ואם היו מלוכלך בעיט וכו', אמנם ברשת הראש כסוגין ועוד שם
פרק אלו מנלחין סי' ל"ז גרים ואם היה ידיו מלוכלך בעיט וכו' וכן
במשמעות כל הפוסקים וכש"כ א"ח ריש סי' תרי"ג א"ס היו ידיו או

רגליו או שאר גופו מלוכלכים וכו'
מותר לרובא וכו', ובהנה כתיבה יח.
אהא דאדם מותר לטבול בייט [ולא
תייבין כמתקן כמו בכלים] אריג
ב"י פעמים שאדם בא מן השדה
מלוכלך בעיט ורוחן אפילו בימות
הנשים

אכילה ושתייה ואע"פ שהתודה ערבית יתודה
שחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה היכן אומרה
אחר תפלתו ושליו צבור אומר באמצע
התפלה זהו וידיו חמש תפלות של יום
הכפורים אתה יודע ועל חטא וסליק יהיו

לרצון ואסור לרחוק אפילו אצבעו קטנה ביום הכפורים דתני' * אסור
לרחוק מקצת גופו ככל גופו ג' ואם היו ידיו קצת מלוכלכות בטיט

ובצואה

דחשבה לחודש גם לתוספת דלא נימא דעלם בא למעט לילכ מענוי [והרמז דרשי לענוין מכא
דחשבה לתודע וגו' הא דתוספת ענוי וכו' דחייא ב"ר מדפתי, וע' מש"כ באת יא]. כרי נהבאר
יפה דעת הר"ף מכא גופא שכיבא דרש דועניתם בתשעה לחודש לתוספת דדוקא בענוי יש תוספת ולא
במלאכה וכן בשבת ויו"ט. אחר שביארנו גם דעת הר"ף וכרמב"ם ז"ל בזה, יש לנו עוד לבאר דעת רבותינו צעלי
התו' ז"ל. ובהם צ"ח כחצו בפשיטות דיש תוספת כ"ש לשבת ויו"ט וכו' כשיטה רבינו, ללא שלפי דעתם גם
בשביעית יש תוספת כ"ש וכיוני שכתבו וכו' הכי שיעורא נמי מודה ר"ג דלריך להוסיף עכ"ל וכיוני
משום דכתיב שבתה דע"כ בא לרבות שביעית כמש"כ, ולא ס"ל כרבינו שבעל לפי זו כמסקנא דדרש ב"א,
אבל במס' רב"ש העלו דר"ג פליג וא"כ קיי"ל שאין תוספת לשבת ויו"ט כהר"ף ורמב"ם, ומכ"מ מחלוקים כרשב,
דס"ל דמדרבנן ודאי יש תוספת וקבלה, ומכ"מ כמ"כ תפלה ודלקת כנרות מדרבנן, וע' ע"כ תכרי' פרק ד'
בשם כרי' מאורלייגש שהוא א' מגדולי התו' דאפי' אי נימא דתוספת שבת מה"מ אינו אלא כ"ש מכ"מ מדרבנן
יש שיעור מסוים, וה"כ אי נימא דריג חולק ולית ליה דין תוספת מה"מ כלל, מכ"מ מדרבנן, יש תוספת. ועפ"י זה
ביארנו דברי החוס' ברכות דכ"ז ד"ה דרש ש' בזה"ל אעפ"כ אסור לעשות מלאכה במ"ש מיד אחר פלג כמנחה
וכן לענין תוספת שבת וט"ז ויו"כ דקיי"ל שהוא מה"מ ג"כ לא לריך שיעור כ"כ עכ"ל בנ"י ב"ש, וכן כ"י המוס'
לפני הרש"א ואין הכנה לדבריהם דמאי אשמעינן רבותינו שאסור לעשות מלאכה בש"ק אחר פלג כמנחה, ומכ
כתבו עוד דאין איסור בע"ש אחר פלג"מ דקיי"ל שהוא מה"מ, למאי נ"מ אי הוא מה"מ או דרבנן, וגם היבט
ט"ז פלא. ויש שבייכו ויו"ט, ובכוונת דבריהם כ' מהרש"א דכ"ק דכמו דבש"ק אסור לעשות מלאכה אחר פלג"מ
ה"כ אין אסור בע"ש אחר פלג"מ, אע"ג שכבר התפלל מטעם קבלה שאינו אלא מדרבנן אבל מה"מ מותר. וכו'
חורף דעת מהרש"א, וע"ז כוונת פ"י עוד דבריהם בסמוך ד"ה כוואיל שנתלקו עם פרש"י, פרש"י כ' דתפלה כו'
תוספת א"כ אסור מה"מ וכתום ס"ל שאינו אלא קבלה ומדרבנן. ואין דבריו ז"ל מחוורין בכבנה דבריהם, דהא
דמכ' זכ' דמיון ושמן כוכבה דע"ש אין אסור מפלג"מ מהא דבש"ק אין כיהר, וכי ס"ד דיש כוסעס מכקודש
אל כסול ח"ו. ותו דבאתה קבלה כיוני תוספת מה"מ כיון שאין שיעור לתוספת. גם הכנה ד"ה כוואיל אין מבואר
יפה. אבל הנראה עיקר כדאי בדפוסים חדשים אעפ"כ אין איסור מלאכה בע"ש מיד לאחר פלג כמנחה ובלא
התפלל מיידי, ומשום דה"ל דשיעור תוספת מאותו זמן דוקא ולא פחות, אשמעינן שאין שיעור לתוספת וכמש"כ

כר"ש. ומש"כ עוד וכן לענין תוספת שבת וט"ז ויו"כ, ובהנה"כ יו"ט, אינו נכונה שכרי מיידי לענין תוספת
שבת למאי העלו עוד, אלא יש למחוק, יש למחוק היבט שבת, והעלו בזה דלא נימא דוקא תוספת שבת
למלאכה הוא דסגי בכ"ש משום דעיקר תוספת למלאכה אינו אלא מדרבנן וכדבריהם ברכ"ש כ"ל, לבד תוספת
ענוי ב"ש ויו"כ דקיי"ל שהוא מה"מ ס"ד דלריך שיעור גדול כ"כ, ואע"ג דט"ז עיקרו מדרבנן מכ"מ ס"ד דחקו
כעין יו"כ שהוא מן החורף, וע"ז כתבו דאפי' תוספת ענוי שהוא מה"מ אינו מזמן פלג כמנחה דוקא. כרי
מבואר דאע"ג דס"ל דרק תוספת ענוי ביו"כ הוא מה"מ, מכל מקום כתבו דמדרבנן יש תוספת בכ"מ [ואגב
יש לבאר מש"כ בד"ה כוואיל, שנתלקו עם פרש"י בזה דדעת רש"י דתפלה כיוני קבלה שבת, וא"ל שיהא נחשב
לתפלה ולא יבא אסור במלאכה, מש"כ כ' בד"ה כוואיל וכתפללו כו' אבל לענין תוספת אע"ג דבטעות הוא תוספת
הוא ע"י תפלה כוואיל ואמר תפלה קבלה הוא עד כאן לשונו ולפי זה בלכור שכתפללו בערב שבת בטעות
אסורים במלאכה וזוהי דעת כ"ש שכתבו מהרש"א, וכתום ס"ל דלא דתפלה כו' קבלה, אלא שריך לקבל שבת
כשתחללים של שבת, וא"כ אם טעמא היא ולא כו' קבלה אלא שהקילו בלכור שא"ל לחזור ולכתפלל, מכ"מ במלאכה
מוותרים כמו יסיד, וכיוני שכתבו פ"י הקושית ה"כ נימא לענין חומרא, כלומר לא דתפלה וקבלה כיוני כך, אלא
כמו דתפלה נחשבת לתפלה שהוא קולא ה"כ נימא דהקבלה כו' קבלה שהוא חומרא וכו"כ שאני לנור יש להניח
כמהרש"א ולא כרש"ל דלש"י. התו' אין אסור"י בעשיית מלאכה ודלא כפרש"י]. וע' הו' פסס"י ר"ע ע"פ ד"ה עד
שתחשך ש' בשם ר"י אפי' אי צעין גם שבתות ויו"ט עד שתחשך כ', ואינו מוכן הא באתה לא צעין ולמאי כתבו
התו' אם כ' איסור לאכול עד שתחשך הא לפי האמת מותר, ולמש"כ ניהא דס"ל לר"י דלמ"ד אין תוספת שבת באתה
אסור לאכול מצעו"י, ואין קבלה אלא לאסור מלאכה מדרבנן. זהו ודוי חמש תפלות כו' עד וסליק יכיו לרצון, אינו
בכח"י, ואינו מלשון רבינו אלא אינו כוסעס כ"א. ג' ואם היו ידיו מלוכלכות כו'. בגמ' אי' ואם כ' מלוכלך כו'

ואין

ראשון לציון

הנשמים פריך השים תינה בשבת כיום הכיפורים ושםסור ברחיצה משום ענוי ומותר בעבילת מזה כדלקמן. רש"י מ"ז איכא למימר וכו'. בשאלתי מחורני אחד דמאי מקשה ביה"כ מאל"ה לא קייל ביומא ע"ז: דגם ביה"כ אם היה מלוכלך בעיט דרוחן כדרכו ואינו חושש, והשבת לו ע"פ גרס' הנכונה ביומא אם היה ידיו מלוכלך רוחן כדרכו כלומר דרוחן ידיו כלמוד דהיינו מקום שמלוכלך ולא יותר וכן נתבאר במג"א סי' תר"י ס"ק א' ויזהר שלא ירחוץ אלא מקום המטויק בלבד כי כרמזים, וכנ"ל והשתא בכל יום ושבתות לא ירחוץ כמחוקן דפעמים שאדם מלוכלך כאלה מאכריו המכוסים ובשבילי רוחן כל גופו ונכנס למקוה כדי לרחוץ המלוכלך, אבל ביה"כ אי אפשר למימר הכי דרואים שהיו נכנס למקוה אף שלא נראה כאכריו הגלויים כמו שני וידיו וכה"ג שום לכלוך, והילכך מקשה שפיר ביה"כ מאל"ה והודה לדברי. אחר זמן הראו לי כי הנאון בפ"י במ"י ביה"כ עמד בקושיא זו וכתב תמיהא לי ע"כ וכו' ויש ליישב בדוחק וכו' ע"ש. ולדעתי הקלושה מה שכתבתי בישוב זה נכון כמו שזכר, והבדל יבאר.

ואין צדק כ"מ, דמקל"ט גופו ככל גופו אי כיב שאר הגוף מלוכלך ג"כ אינו מותר רק מקום הכלכלך ולא ציה הסתרים שאינו מלוכלך כמו שכתב במ"א ריש סי' תר"ג, ודייק מלשון כרמזים מי שכי' מלוכלך צטיט או בלואה רוחן מקום הטנופת כדרכו וכיינו דאי' צנינ"ה פירק שני יכ"כ מאל"ה כמש"כ בעל ש"ש, ורצונו אורחא דמילתא נקיט. (ד' וקיי"ל בר' יוחנן דאמר בן י"ב משלימין מדרבנן וכו'. דעת רצונו מבואר מכלל ומדבריו בסמוך, דמפרש דר"ב כונא ור"ג שכיבא רצונו לכלן מיידי בין צתינוק בין צתינוק ופליגי בשנה אחת אבל לכ"ס מחליל זמן צתינוק וצתינוק וצתינוק צתינוק, וממילא נמלא חינוך לקטן שנה א' יותר מצתינוק, ור"י דאמר בשלמא מדרבנן ליכא, מכל מקום צתינוק, יש השלמה בשנה י"ג דצתינוק משלמה מכ"ה. וזוהי דעת כר"י"ף גם כן ומש"כ כתב לדעתו שפסק כר"ב כונא ור"ב נחמן דזהראי אינון

ובצואה רוחן כדרכו ואינו חושש ואסור לסוך מקצת גופו ככל גופו ואם היה חולה או שהיו חטטים בראשו סך כדרכו ואינו חושש • תנא דבי מנשה רשב"ג אומר מדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לבנה קטן אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו להאכיל בב' ידים מ"ט אמר אב"י משום שיבתא ד' וקיימא לן בר' יוחנן קעד • דאמר בן י"ב משלימין מדרבנן בן י"ג משלימין אותו מדאורייתא עוברא שהריחה מאכילין אותה עד

ומשלימין מדרבנן כדי לחנכן מנן אחת עשרה צין לתינוק צין לתינוק, ור"ל דלתינוק יש שתי שנים השלמה ולתינוק שנה אחת, וזוהי דעת רצונו אלא שנחלקו בפסק הלכה דרצונו פסק כר' יוחנן וא"כ צתינוק אין השלמה מדרבנן כלל וצתינוק יש השלמה שנה י"ג משום הכי לא הביא כאן השלמה לתינוק כלל, ולהלן ג"כ כי דהשלמה ליכא כלל מדרבנן אלא צתינוק כדי להשוותו לתינוק, וכ"ז לא כפרש"י באותו סוגי' דר"ב ור"ג לא פליגי אלא מר מיידי צתינוק ומר צתינוק ולעולם מחליל צתינוק חינוך בשנה מאוחרת מתינוק. וכנה לא נתבאר מקורן של רצונו וכר"י"ף ורמב"ם ז"ל מנא לכו יסוד זה דצתינוק מחליל צתינוק ששנים וצתינוק שנה שוב לתינוק, וכן כשיג בעל המאור ז"ל, ואני אובין לפניך דבכתובות ד"ג א' אי אמר אב"י אמר לי אם צר שית למקרא וצר עשר למשנה צר תליסר לתעניתא מעל"ע לתינוק וצתינוק צה תריסר. כן הנוס' לפנינו בגמרא, ופרש"י דכא דצת תריסר דקאמרת שנת שנים עשרה גיפא קאמר, דאי צת שנים עשרה ויום א' דאורייתא היא שמצוה שתי שערות וצת עונשים ואין לורך ללמוד ממניקתו של אב"י, והתו' כתבו דצת י"ב ויום א' לאשמעינן כר' יוחנן שאין השלמה מדרבנן. עוד השיגו על פרש"י שם שבי' הטעם שכתבנו צתינוק משום שביא ממכרת להביא כה שאינה מהשת כה צלימוד חירה וכתבו החוס' שלא כ"י לריך לפרש כן, אלא שחינוך שנה שלה לפני גדולתה כמו צתינוק שחינוכו שנה לפני גדולתו עכ"ל החוספות ופלא שלא הרגישו רבתינו פל פרש"י שפירש על הרהי סרי ולא פ"י על צר תליסר דקדים שהוא בשנה י"ג גופא ולא צן י"ג ויום א', אבל האמת יורה דרכו של רש"י ז"ל שבי' לפנינו הנוס' בגמרא כמו דאי' צר"ף צר עשר למשנה וצר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וזה לא מיד, וכ"כ צתי' מברש"א, ולא נזכר דין צתינוק כלל, ומש"כ כ' כר"ן דמשמע דליכא השלמה מדצריכס צתינוק כלל, דאי איהא דיש השלמה הוי ליה למינקט השלמה דצתינוק ג"כ, וכשתא מבואר פרש"י דע"כ מיידי צדון השלמה מדרבנן ומטעם דכתיב צריא ויהר, דאי הוי מיידי מד"ה או אפי' בהשלמה מדצריכס ומטעם שכתבו הו' אמאי שצקס האם דין צתינוק. זהו הכרור צפרש"י, וכ"ן הראה רש"י לדעת דס"ל שיש השלמה צתינוק ולא צתינוק, וכונא דעכ"ז וצ"ב. וזוהי דעת רצונו ע"כ. עוד וכר"י"ף פסק בהלכות דיומא דצן י"א משלימין מדצריכס צין צתינוק צין צתינוק ונ"ל שלא ר"ב כר"ב לדחות דברי ר"ב ור"ג משום דאב"י דהכא ואש"ג דזהר"ה הוא משום דמניקתו קאמר לה עכ"ל. ואינו אלא תימא, דאב"י קיבל ממניקתו לחלוק על אמוראי קמאי. והו' ק' על כר"י"ף נכי דפסק כר"ב וכר"ג מנ"ל להחמיר עוד צתינוק יותר מצתינוק להיפוך מאמ"י דאב"י. לכן נראה צרור דנוס' כר"י"ף בדברי אמ"י דאב"י צר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וכו', ומיידי צתינוק כאידך מילי וכלשון צר תריסר ולא צת תליסר, והאם לא השמיט לאב"י אלא דין צתינוק שוב צה לתינוק, מיכו לא פירש מהו שנה י"ב ואפשר לפרש צתרי אופני היינו כרש"י וכתוס', ותליא במחלוקת ר' יוחנן עס ר"ב ור"ג וכן דעת רצונו עס כר"י"ף ורמב"ם, דלר"י דס"ל אין השלמה מדצריכ' ואין חינוק' מתענות עד אחר שנה י"ב כ"ג חינוק מחליל להטעות מדצריכס לאחר

ועל דעת רצונו אלא שחלקו בפסק הלכה דרצונו פסק כר' יוחנן וא"כ צתינוק אין השלמה מדרבנן כלל וצתינוק יש השלמה שנה י"ג משום הכי לא הביא כאן השלמה לתינוק כלל, ולהלן ג"כ כי דהשלמה ליכא כלל מדרבנן אלא צתינוק כדי להשוותו לתינוק, וכ"ז לא כפרש"י באותו סוגי' דר"ב ור"ג לא פליגי אלא מר מיידי צתינוק ומר צתינוק ולעולם מחליל צתינוק חינוך בשנה מאוחרת מתינוק. וכנה לא נתבאר מקורן של רצונו וכר"י"ף ורמב"ם ז"ל מנא לכו יסוד זה דצתינוק מחליל צתינוק ששנים וצתינוק שנה שוב לתינוק, וכן כשיג בעל המאור ז"ל, ואני אובין לפניך דבכתובות ד"ג א' אי אמר אב"י אמר לי אם צר שית למקרא וצר עשר למשנה צר תליסר לתעניתא מעל"ע לתינוק וצתינוק צה תריסר. כן הנוס' לפנינו בגמרא, ופרש"י דכא דצת תריסר דקאמרת שנת שנים עשרה גיפא קאמר, דאי צת שנים עשרה ויום א' דאורייתא היא שמצוה שתי שערות וצת עונשים ואין לורך ללמוד ממניקתו של אב"י, והתו' כתבו דצת י"ב ויום א' לאשמעינן כר' יוחנן שאין השלמה מדרבנן. עוד השיגו על פרש"י שם שבי' הטעם שכתבנו צתינוק משום שביא ממכרת להביא כה שאינה מהשת כה צלימוד חירה וכתבו החוס' שלא כ"י לריך לפרש כן, אלא שחינוך שנה שלה לפני גדולתה כמו צתינוק שחינוכו שנה לפני גדולתו עכ"ל החוספות ופלא שלא הרגישו רבתינו פל פרש"י שפירש על הרהי סרי ולא פ"י על צר תליסר דקדים שהוא בשנה י"ג גופא ולא צן י"ג ויום א', אבל האמת יורה דרכו של רש"י ז"ל שבי' לפנינו הנוס' בגמרא כמו דאי' צר"ף צר עשר למשנה וצר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וזה לא מיד, וכ"כ צתי' מברש"א, ולא נזכר דין צתינוק כלל, ומש"כ כ' כר"ן דמשמע דליכא השלמה מדצריכס צתינוק כלל, דאי איהא דיש השלמה הוי ליה למינקט השלמה דצתינוק ג"כ, וכשתא מבואר פרש"י דע"כ מיידי צדון השלמה מדרבנן ומטעם דכתיב צריא ויהר, דאי הוי מיידי מד"ה או אפי' בהשלמה מדצריכס ומטעם שכתבו הו' אמאי שצקס האם דין צתינוק. זהו הכרור צפרש"י, וכ"ן הראה רש"י לדעת דס"ל שיש השלמה צתינוק ולא צתינוק, וכונא דעכ"ז וצ"ב. וזוהי דעת רצונו ע"כ. עוד וכר"י"ף פסק בהלכות דיומא דצן י"א משלימין מדצריכס צין צתינוק צין צתינוק ונ"ל שלא ר"ב כר"ב לדחות דברי ר"ב ור"ג משום דאב"י דהכא ואש"ג דזהר"ה הוא משום דמניקתו קאמר לה עכ"ל. ואינו אלא תימא, דאב"י קיבל ממניקתו לחלוק על אמוראי קמאי. והו' ק' על כר"י"ף נכי דפסק כר"ב וכר"ג מנ"ל להחמיר עוד צתינוק יותר מצתינוק להיפוך מאמ"י דאב"י. לכן נראה צרור דנוס' כר"י"ף בדברי אמ"י דאב"י צר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וכו', ומיידי צתינוק כאידך מילי וכלשון צר תריסר ולא צת תליסר, והאם לא השמיט לאב"י אלא דין צתינוק שוב צה לתינוק, מיכו לא פירש מהו שנה י"ב ואפשר לפרש צתרי אופני היינו כרש"י וכתוס', ותליא במחלוקת ר' יוחנן עס ר"ב ור"ג וכן דעת רצונו עס כר"י"ף ורמב"ם, דלר"י דס"ל אין השלמה מדצריכ' ואין חינוק' מתענות עד אחר שנה י"ב כ"ג חינוק מחליל להטעות מדצריכס לאחר

קעד דאמר בן י"ב משלימין מדרבנן בן י"ג משלימין אותו מדאורייתא. לפי שעה לא אוכל להולמו שהרי נאון לקמן בסמוך בפלוגתא דר"ב הו"א ור"ג ור' יוחנן אמר השלמה מדרבנן ליכא אלא צן עשר וכן י"א וכו' וכן י"ב משלימין מדאורייתא צתינוק ובי"ג משלימין מדאורייתא צתינוק, והנה הר"ף כתב בזה"ל אש"ג דק"ל כר"י דאמר צתינוק צה י"ב וצתינוק צן י"ג משלימין מדאורייתא קי"ל כר"ה ור"ג דכתבאי אינון דמשלימין מדרבנן וכו' וכתב הר"ן דהר"ף נראה פסק כר"ב דהשלמה מדצריכס ליכא, וכתב הב"י סי' תר"י שכתב הזכיר הדין סברה זו וכ"כ הגהת מ"י שהיו והרוק ור"א פסקו כר' יוחנן וכתב בזה"ל שכן פסקו התו' וכו' ע"ש, ולא ראיתי שהביא אחד מהגדולים דברי נאון שפסק ג"כ כר"ב ויוחנן גם הרמ"א בהגיה סי' תר"י שכתב וי"א שא"ל להשלים מדרבנן כלל, וכן ואינו והגיה בשם ה"ג ורוק ור"א עכ"ל, לא הביא פסק נאון לאשכנזים.

ומשלימין מדרבנן כדי לחנכן מנן אחת עשרה צין לתינוק צין לתינוק, ור"ל דלתינוק יש שתי שנים השלמה ולתינוק שנה אחת, וזוהי דעת רצונו אלא שחלקו בפסק הלכה דרצונו פסק כר' יוחנן וא"כ צתינוק אין השלמה מדרבנן כלל וצתינוק יש השלמה שנה י"ג משום הכי לא הביא כאן השלמה לתינוק כלל, ולהלן ג"כ כי דהשלמה ליכא כלל מדרבנן אלא צתינוק כדי להשוותו לתינוק, וכ"ז לא כפרש"י באותו סוגי' דר"ב ור"ג לא פליגי אלא מר מיידי צתינוק ומר צתינוק ולעולם מחליל צתינוק חינוך בשנה מאוחרת מתינוק. וכנה לא נתבאר מקורן של רצונו וכר"י"ף ורמב"ם ז"ל מנא לכו יסוד זה דצתינוק מחליל צתינוק ששנים וצתינוק שנה שוב לתינוק, וכן כשיג בעל המאור ז"ל, ואני אובין לפניך דבכתובות ד"ג א' אי אמר אב"י אמר לי אם צר שית למקרא וצר עשר למשנה צר תליסר לתעניתא מעל"ע לתינוק וצתינוק צה תריסר. כן הנוס' לפנינו בגמרא, ופרש"י דכא דצת תריסר דקאמרת שנת שנים עשרה גיפא קאמר, דאי צת שנים עשרה ויום א' דאורייתא היא שמצוה שתי שערות וצת עונשים ואין לורך ללמוד ממניקתו של אב"י, והתו' כתבו דצת י"ב ויום א' לאשמעינן כר' יוחנן שאין השלמה מדרבנן. עוד השיגו על פרש"י שם שבי' הטעם שכתבנו צתינוק משום שביא ממכרת להביא כה שאינה מהשת כה צלימוד חירה וכתבו החוס' שלא כ"י לריך לפרש כן, אלא שחינוך שנה שלה לפני גדולתה כמו צתינוק שחינוכו שנה לפני גדולתו עכ"ל החוספות ופלא שלא הרגישו רבתינו פל פרש"י שפירש על הרהי סרי ולא פ"י על צר תליסר דקדים שהוא בשנה י"ג גופא ולא צן י"ג ויום א', אבל האמת יורה דרכו של רש"י ז"ל שבי' לפנינו הנוס' בגמרא כמו דאי' צר"ף צר עשר למשנה וצר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וזה לא מיד, וכ"כ צתי' מברש"א, ולא נזכר דין צתינוק כלל, ומש"כ כ' כר"ן דמשמע דליכא השלמה מדצריכס צתינוק כלל, דאי איהא דיש השלמה הוי ליה למינקט השלמה דצתינוק ג"כ, וכשתא מבואר פרש"י דע"כ מיידי צדון השלמה מדרבנן ומטעם דכתיב צריא ויהר, דאי הוי מיידי מד"ה או אפי' בהשלמה מדצריכס ומטעם שכתבו הו' אמאי שצקס האם דין צתינוק. זהו הכרור צפרש"י, וכ"ן הראה רש"י לדעת דס"ל שיש השלמה צתינוק ולא צתינוק, וכונא דעכ"ז וצ"ב. וזוהי דעת רצונו ע"כ. עוד וכר"י"ף פסק בהלכות דיומא דצן י"א משלימין מדצריכס צין צתינוק צין צתינוק ונ"ל שלא ר"ב כר"ב לדחות דברי ר"ב ור"ג משום דאב"י דהכא ואש"ג דזהר"ה הוא משום דמניקתו קאמר לה עכ"ל. ואינו אלא תימא, דאב"י קיבל ממניקתו לחלוק על אמוראי קמאי. והו' ק' על כר"י"ף נכי דפסק כר"ב וכר"ג מנ"ל להחמיר עוד צתינוק יותר מצתינוק להיפוך מאמ"י דאב"י. לכן נראה צרור דנוס' כר"י"ף בדברי אמ"י דאב"י צר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וכו', ומיידי צתינוק כאידך מילי וכלשון צר תריסר ולא צת תליסר, והאם לא השמיט לאב"י אלא דין צתינוק שוב צה לתינוק, מיכו לא פירש מהו שנה י"ב ואפשר לפרש צתרי אופני היינו כרש"י וכתוס', ותליא במחלוקת ר' יוחנן עס ר"ב ור"ג וכן דעת רצונו עס כר"י"ף ורמב"ם, דלר"י דס"ל אין השלמה מדצריכ' ואין חינוק' מתענות עד אחר שנה י"ב כ"ג חינוק מחליל להטעות מדצריכס לאחר

ועל דעת רצונו אלא שחלקו בפסק הלכה דרצונו פסק כר' יוחנן וא"כ צתינוק אין השלמה מדרבנן כלל וצתינוק יש השלמה שנה י"ג משום הכי לא הביא כאן השלמה לתינוק כלל, ולהלן ג"כ כי דהשלמה ליכא כלל מדרבנן אלא צתינוק כדי להשוותו לתינוק, וכ"ז לא כפרש"י באותו סוגי' דר"ב ור"ג לא פליגי אלא מר מיידי צתינוק ומר צתינוק ולעולם מחליל צתינוק חינוך בשנה מאוחרת מתינוק. וכנה לא נתבאר מקורן של רצונו וכר"י"ף ורמב"ם ז"ל מנא לכו יסוד זה דצתינוק מחליל צתינוק ששנים וצתינוק שנה שוב לתינוק, וכן כשיג בעל המאור ז"ל, ואני אובין לפניך דבכתובות ד"ג א' אי אמר אב"י אמר לי אם צר שית למקרא וצר עשר למשנה צר תליסר לתעניתא מעל"ע לתינוק וצתינוק צה תריסר. כן הנוס' לפנינו בגמרא, ופרש"י דכא דצת תריסר דקאמרת שנת שנים עשרה גיפא קאמר, דאי צת שנים עשרה ויום א' דאורייתא היא שמצוה שתי שערות וצת עונשים ואין לורך ללמוד ממניקתו של אב"י, והתו' כתבו דצת י"ב ויום א' לאשמעינן כר' יוחנן שאין השלמה מדרבנן. עוד השיגו על פרש"י שם שבי' הטעם שכתבנו צתינוק משום שביא ממכרת להביא כה שאינה מהשת כה צלימוד חירה וכתבו החוס' שלא כ"י לריך לפרש כן, אלא שחינוך שנה שלה לפני גדולתה כמו צתינוק שחינוכו שנה לפני גדולתו עכ"ל החוספות ופלא שלא הרגישו רבתינו פל פרש"י שפירש על הרהי סרי ולא פ"י על צר תליסר דקדים שהוא בשנה י"ג גופא ולא צן י"ג ויום א', אבל האמת יורה דרכו של רש"י ז"ל שבי' לפנינו הנוס' בגמרא כמו דאי' צר"ף צר עשר למשנה וצר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וזה לא מיד, וכ"כ צתי' מברש"א, ולא נזכר דין צתינוק כלל, ומש"כ כ' כר"ן דמשמע דליכא השלמה מדצריכס צתינוק כלל, דאי איהא דיש השלמה הוי ליה למינקט השלמה דצתינוק ג"כ, וכשתא מבואר פרש"י דע"כ מיידי צדון השלמה מדרבנן ומטעם דכתיב צריא ויהר, דאי הוי מיידי מד"ה או אפי' בהשלמה מדצריכס ומטעם שכתבו הו' אמאי שצקס האם דין צתינוק. זהו הכרור צפרש"י, וכ"ן הראה רש"י לדעת דס"ל שיש השלמה צתינוק ולא צתינוק, וכונא דעכ"ז וצ"ב. וזוהי דעת רצונו ע"כ. עוד וכר"י"ף פסק בהלכות דיומא דצן י"א משלימין מדצריכס צין צתינוק צין צתינוק ונ"ל שלא ר"ב כר"ב לדחות דברי ר"ב ור"ג משום דאב"י דהכא ואש"ג דזהר"ה הוא משום דמניקתו קאמר לה עכ"ל. ואינו אלא תימא, דאב"י קיבל ממניקתו לחלוק על אמוראי קמאי. והו' ק' על כר"י"ף נכי דפסק כר"ב וכר"ג מנ"ל להחמיר עוד צתינוק יותר מצתינוק להיפוך מאמ"י דאב"י. לכן נראה צרור דנוס' כר"י"ף בדברי אמ"י דאב"י צר תריסר לתעניתא מעל"ע וצתינוק וכו', ומיידי צתינוק כאידך מילי וכלשון צר תריסר ולא צת תליסר, והאם לא השמיט לאב"י אלא דין צתינוק שוב צה לתינוק, מיכו לא פירש מהו שנה י"ב ואפשר לפרש צתרי אופני היינו כרש"י וכתוס', ותליא במחלוקת ר' יוחנן עס ר"ב ור"ג וכן דעת רצונו עס כר"י"ף ורמב"ם, דלר"י דס"ל אין השלמה מדצריכ' ואין חינוק' מתענות עד אחר שנה י"ב כ"ג חינוק מחליל להטעות מדצריכס לאחר

ט' לקמן בפ"ק מ"ש נאון ור"ד תקין ומובן

י"ב, ולא מחמת השלמה אלא כדי שלא יבא קל נזק
מתינוקת, ולר"י ור"י דתינוקת משלמה מדבריהם בשנת
י"ב ב"ב בתינוק יש שתי שנים השלמה מדבריהם כדי
להשוות לתינוקת, אבל הא פשוט לכ"ע מכוראת האם
דתינוק ותינוקת שוין מדרבנן
וכן כי כמנהג ציבורא דן
י"ב להשלים כדחנא דמ"ס
פ"ח כ"ה, ולא זאת האם
אלא להסדיר הטעם בתינוקת.
ומעתה אפי' לנוס' דילן בנמי
זכא דרב הונא ור"י, דר"י
מיידי בתינוקת ור"י מיידי
בתינוק א"ל לפרש דלא פליגי
וכפרש"י, אלא ודאי פליגי
וכ"ע ס"ל דתינוקת שוכ לתינוק,
ומר מיידי בתינוקת וס"ל
דתינוק שוכ לתינוקת, ומר
מיידי בתינוק וס"ל דתינוקת
שוכ לתינוק וע"ע אות ו'.
(ה) חולה מאכילין אותו כו'.
במשנה תנן חולה מאכילין אותו
עפ"י בקיאים, ואם אין שם
בקיאים מאכילין אותו כו'
ורבינו הביא כה"ע בשא"י ל"ה,
וע' מש"כ שם אות בגד"כ,
ובכת"י חסד צנא זו ומתחיל
אחר עוברת שהריחא כו' דת"ר
כו'. אמר ר"י א"ש מי שחזו
בולמוס מאכילין אותו דבש.
כ"י א"י גם בכת"י, ובגמרא
א"י אלוהי בדבש וכ"י א"י כה"ג.
(ו) ובן י"ב משלימין מדאורייתא
בתינוקת ובן י"ג כו'. בגמ'
ליכא אלא בן שתיים עשרה
משלימין מדאורייתא, ול"ל דמיידי
בתינוקת וממילא מוכן בתינוק
י"ג, ולמ"ש בלוח ד' אחי שפיר
בפשיטות דלא צא ר"י אלא

להודיע דיש י"ב מדאורייתא, וכיוון בתינוקת וממילא
כ"ה בתינוק. כ"ז לפי נוס' בגמ' לפנינו, אבל נוסח רבינו
וכ"ה בכה"ג ובגמ' הוא כמשמעו דדינא דאורייתא קמ"ל
בתינוקת, ומדכי רבינו דקיי"ל כ"י יוחנן אלמא דמפרשי
בה י"ב לאחר י"ב ובן י"ג לאחר י"ג שהרי קיי"ל תוך
הזמן כלפני הזמן כדאי ס"פ יולא דופן, והקשו הרמב"ן
וכר"ן ז"ל הא ר"י פלגו ס"ל תוך הזמן כללית הזמן,
וא"כ פ"י בן י"ב וי"ג כמשמעו בתוך שנת י"ב וי"ג,
ויושבו דאפשר דכד ר"י מהביא משום דהתם
אוחזיקו ואסקוהו בחיובתא. ואינו ישוב מרווח, וע"ע
מש"כ ב"י קט"ז אות י"ג דהא דאי. בנדה דמ"ו הקדים
הוא ואכלו אחריים ר"י ור"ל דאמרי דתרוויכו לוקין,
מישך בכה"ג מומרא דר"י תוך הזמן כללית הזמן, אלמא
דלא בדר זיה. ובאמת כיכ אפשר ליישב קושיא
הרמב"ן ור"ן בפשיטות, דהתם מיידי בכה"ג בודאי ש"ש

עד שתשוב נפשה ה) חולה מאכילין אותו עד
שיאמר די. דת"ר עוברת שהריחא בשר קדש
או בשר חזיר תוחבין לה כוש ברוטב אם
נתייבשה דעתה מוטב ואם לאו מאכילין אותה
רוטב עצמו אם נתייבשה דעתה מוטב ואם
לאו מאכילין אותה שומן עצמו שאין לך דבר
שעומד בפני פקוח נפש חוץ מעבודת כוכבים
וגילוי עריות ושפיכות דמים. אמר רבי ינאי
חולה אמר צריך ורופא אומר אינו צריך
שומעין לחולה מאי טעמא לב יודע מרת נפשו
רופא אומר צריך וחולה אמר איני צריך
מאכילין אותו על פי רופא מאי טעמא תונבא
הוא דנקיט ליה וכל ספק נפשות להקל. מי
שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים
טמאים עד שיאורו עיניו. דת"ר מי שאחזו
בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתיקה
מפני שמאירין את העינים אע"פ שאין ראה
לדבר זכר לדבר שנאמר ראו נא כי אורו עיני
כי טעמתי מעט דבש הזה. אמר רב נחמן אמר
שמואל מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש
רב הונא בריה דרב יהושע אמר סולת נקייה
בדבש רב פפא אמר אפילו קמחא דשערי
בדובשא. תנו רבנן תינוקות אין מענין אותם
ביום הכפורים אבל מחנכין אותם קודם שנה
או שתיים כדי שיהיו רגילין במצות ואי זהו
תינוק שאמרו חכמים מחנכין אותו רב הונא
אמר בן ח' שנים ובן ט' שנים מחנכין אותו
לשעות ורב נחמן אמר בן ט' שנים ובן י' שנים
מחנכין אותו לשעות ור' יוחנן אמר השלמה
מדרבנן ליכא אלא בן עשר ובן י"א מחנכין
אותו לשעות ה) ובן י"ב משלימין מדאורייתא
בתינוקת ובן י"ג משלימין מדאורייתא בתינוק
והלכתא

אבל סתם לא מיישנין כדאי' כהם דמ"ה סוף ע"ז תוך
הפרק דלית ליכ חזק דרבא, ומוקמינן על ספק קטנות
וא"ל לדוק כלל, וע' מש"כ ס' י"ט אות ח' בס"ד,
מש"כ אחר י"ב וי"ג איכא חזק דרבא מש"כ משלימין
מדאורייתא, וכו' ישנו פשוט,
אלא דאיכא קשה בנוסחא
שכתב הר"ף דרבא כונא
ור"י דתרוויכו אמרי בן י"ב
משלימין מדאורייתא, ופי'
הרמב"ן וכו' מ"ס משום דס"ל
תוך הזמן כללית הזמן, כ"י
דחיישין שמה הביא ש"ס
תוך הזמן ומש"כ נדחקו בזה
דר"י שהרי יש לנו לומר
שמה הביא ש"ס, אבל זה
ג"כ דוחק לומר דר"י ור"י
ס"ל כ"י, ובמ"ס נדח במקומם
לא נזכרו כלל זולת דר"י
אמר דתנאי פליגי בכה"ג.
ובעיקר דין קשה ג"כ לומר
דחיישין למילתא דלא שכיחא
ונגד החזק, וכדא"ש פי'
דמיידי כשהביאו סימנים
בנדר וקשה דמכ"מ אמאי
חייש ר"י להשלמה ד"ל אכתי
כו' ז' שנים לפני גדלות
דשמה לא יביא סימנים אחר
י"ב [זכאי כוונת כה"ג]
לדעתי להקשות על ר"י, ולא
כה"ג שפי' כקו'. על דמ"ס
הר"ף, ואוליכ דאיכא ליקשי
יותר דהא קיי"ל תוך הזמן
כלפני הזמן, ואפילו יביא
סימנים אינו כלום]. הא מיכא
נוס' רבינו ובכה"ג והר"ף
קשה לפרש, אכן לפי דברינו
בלוח הכ"ל יש לומר כמש"כ
דמיידי בכה"ג, ומש"כ לכ"ע
א"ל להשנות מכ"ה אלא לאחר י"ג דאיכא חזק דרבא,
ור' יוחנן מיידי מדאורייתא ממ"ס מש"כ אמר בתינוק
בן י"ג כיוון לאחר י"ג ובתינוקת בת י"ב, ור"י ור"י
כ"ק דיש י"ב מדאורייתא וכיוון בתינוקת מש"כ גם
בתינוק מיושב שנה זו למכ"ה, כלומר לצד שנות השלמה,
וכדי שלא לחלק בין תינוק לתינוקת, ויפה כ' הר"ף
אע"ג דקיי"ל כר"י בדין תורכ דתינוק אין זמנו מכ"ה
כי אם אחר י"ג מכ"מ קיי"ל כר"י ור"י דמשלימין מנן
י"א בין לתינוק בין לתינוקת, דאע"ג שלא פשו השלמה
אלא שנה אחת מכ"מ פשו שנת י"ב בתינוק כמו מכ"ה
שאינו נחשב להשלמה מדרבנן, וראוי לדעת דבכת"י א"י
בזכ"ל ור' יוחנן אמר השלמה מדרבנן ליהא בן עשר בן
י"א מחנכין אותו לשנות ובן י"ב משלימין אותו מדרבנן
ובן י"ג משלימין אותו מדאורייתא וכלליתא כר"י, ונוס'
זו אין לה צורך הא קאמר דליכא השלמה מדרבנן,
וכא"ן

ראשון לציון

ס"ט פ"ב

ס"ט פ"ב

ס"ט פ"ב

ס"ט פ"ב

ס"ט פ"ב

ס"ט פ"ב
(במשנה וז"ל תנן
סתם)

ראשון לציון וסוף אמר דין יצא משלימין מדרבנן, אבל ביינו כדברינו, דאע"ג דאין השלמה מדרבנן, מכ"מ לשמות לחינוקת ודאי איכא השלמה מדרבנן. והנה למדנו דרבותינו פירשו כל דר' יוחנן לאחר י"ג, וע"ז כתב הרמב"ן עוד בזה"ל ולא הטעם

בדבר מפני שלא אמרו

בן י"ג ויוס' א' כמו ששינו

בכולי פירקא דיואל דופן.

דכאם לאפוקי ערב רכ"ש

הוא, וכאם אפי' חל יוס"כ

ברכ"ש שלו משלים מדאורייתא

שכרי כיום וכגדלות

באים כח' עכ"ל. ר"ל דכאם

נחיה כתנא להשמיטנו

לאפוקי ערב רכ"ש וכדאיתא

ורבנן בזה דעת שלש שנים אי

בעינן שיכא יוס' א' או

לא, ומפרש בגמ' ערב רכ"ש א"ב, וכאם לא נחיה בגמ'

להשמיטנו לאפוקי ערב רכ"ש

אלא להשמיטנו להיפך

דאפי' ברכ"ש שלו משלים מדאורייתא, ולא נימא דכגדלות

מתחיל משעה שגולד לפני י"ג שנה ולא בתחלת אותו

יום קמ"ל דכיום וכגדלות באים כאחד, ולא דוקא ביום

הכפורים הכי הוא אלא בכל מלית שנתורי וכמש"כ

הרמב"ן בחי' מס' נדה דלענין כל שנים דבעינן מעליט

אינו משעה לשעה זילת בקדשים ובבתי ע"ה, אבל למש"כ

בשאי' קט"ז אות ז' דעת רבינו דבעינן משעה לשעה

ממש י"ל דמי' לענין העניית יוס"כ שאני דאם יאכל

בשעה שלפני גדלות לא יכא נחשב שעה שלאחר גדלות

ליום שאין ענוי אלא מערב עד ערב, מש"כ אסור לאכול

בשעות הקודמות ג"כ. והנה בכהובות דמי' כ' בש"מ

בשם הראב"ד כל שאמר הכאם בר תליסר להענייתא

מעליט דכאי מעליט קאי על בר תליסר, שאם חל

מעליט של י"ג ביו"כ מחויב להשלים, וע"ז כ' ברכש"א

דמ' לריך להשמיטנו פשיטא שכן הוא, והנראה דבראב"ד

ס"ל דמעליט דגדלות ביינו משעה לשעה וא"כ אם

נעשה גדול בלמלע כיום אינו מוזכר בשעה הקודמת

מכ"ה, וקמ"ל דבעניית אינו כן וכמש"כ, ולפי דבראב"ד

גרים בר תליסר ואינו מפרש כמש"כ לדעת רבינו ובריי"ף

דכשמיטנו האם דחינוק והינוקת שוין, וקשה היכ

לבראב"ד מאי השמיטנו האם, מש"כ פי' דכשמיטנו

דאף על גב שאין השלמה מדרבנן מכ"מ באותו יום

שנעשה בר מלכ משלימין, וברש"א ס"ל כהרמב"ן

דמעליט אינה משעה לשעה ושפיר מקשה ע"ז בפירוש

פשיטא, שכרי נהחייב מכ"ה בכל המלות, וע' שו"ת ה"ם

אוי"ה סי' קע"ב דפירש דברי הרמב"ן ובראב"ד ב"א.א.

ז' או לשמוע ד"ה. בצרייתא לפנינו ליתא, אבל בגמ' אי

דרב יכודכ ורב שמואל בר יכודכ הוי קיימי אגודא

דנכר פשא, וכיו קאי רמי ב"פ אלאידך גיסא, רמי לכו

קלא מכו למיעבר למיחי לגבייכו למשאל שמעיה, א"ל

ר"י רב שמואל דא"ה פוזר כו', מיכו רבינו כיוול זה

כדין כדדי להקביל פני רבו כדי ללמדנו דשוין בדין,

וגי' לענין חזרה ולדבר ברשות הליכא שרי וחזרה

אסור מש"כ להקביל פני רבו דשרי חזרה וכו"כ הכולך

ללמוד. ח' ואסור למיתב בתעניתא כו'. בגמ' איתא אי

והלכתא כר' יוחנן: מי שבקש לילך לבהמ"ד

והיה נהר מפסיק מהו שיעבור במים וילך כך

שנו רבותינו • ההולך להקביל פני רבו ז' או

לשמוע דברי תורה והיה נהר מפסיק עובר

והולך ובלבד שלא יציא ידו מתחת חפת

חלוקו ולחזור מהו שיחזור אמר רב יוסף

מותר לחזור שאם אתה אוסר לו לחזור אף

לילך אינו הולך ח' • ואסור למיתב בתענית'

בשאר.

אלא לענין הפלת עינו או לללח ידי נדר תענית שקבל

מכבר וכמבאר שם באורך וכ"כ בכהי מימרא שנסנית

באותה סוגי' ובאותו לשון דלאו שמי' תענית כפי' לענין

הפלת תענית או לללח ידי נדר וכמבאר בש"ע סימן

תקס"ב סי"ב אבל מכ"מ אם קבל סמוך לתעניתו אע"ג

שלא קיבל מאתמול מצעי' אסור לאכול וא"כ אמאי אסור

כרי לריך לקיים נדרו, וגם לעיל שם לא כתב רבינו

דאסור אלא מיצעי לוי לקבולי נדרו מצעי'. והנה בכח"י

אי' בזה"ל ואסור למיתב בתעניתא פד דמקבל עליו

מפני שפונתיו דומין לו למשוי יחזי מאי אמר שמואל

כו'. והנראה דכ"פ דכיון שמתענה לשם תשובה על איזה

עון ובעינן שיכא לכו נכנע וחסאנו נגדו ביושר משום

כדי בעינן שיקבל עליו מצטוד יוס דוקא ויכא הכנה

דבעינן עליו מצטרב וצד יכי נפרק ממנו משא

העין, כמו שנוה יוהר לפרוק משא המוטל עליו

אם מכין עלמו לכך יוהר משיפרוק פחאוס,

וכבר המשיל המקוין באיכה א' כעון במשא,

וכדכתיב נשקד עול פשעי בידו, ויחרגו עלו על זארי

וגו'. איך שכוה כונה לשון כטעם, כל מיכא למדנו

מלשון כתי' דמיירי רבינו במתענה לשם תשובה ובעינן

שמדבר בשאי' זו בסמוך, מש"כ לעיל שאי' ס"ו מיירי

בתענית שמקבל משום דאיכא לערע בעלמא בעינן דמיירי

שם בריש השאלתא ומכ"מ בעינן לקבל בתענית מצעי'

כמו שכתב בריי"ף תענית פ"א על מימרא דשמואל

דבעינן קבלת תענית שנאמר קדשו לוס וכרי הכם

בלערא דהגב מיירי, מש"כ אע"ג שלא קיבל מצעי' ולא

נחשב להעניית ממש מכ"מ הוי נדר ככל בני דאי' בגמ'

שם הכם ללעורי נפשי' בעלמא ולא דמי כלל למפוחא

דמליא זיקא דמשמע שאינו לשום תועלה, ובאמה כרי

מקבל שכר כלער וכנדר, וכבר נדחקו ביה' שם וכחבו

בזה"ל ואי יחזי דמי למפוחא דמליא זיקא ביינו שאינו

מקבל שכר תענית אלא נקרא חוטא על שלייער עלמו

ומכ"מ נדרו נדר עכ"ל. ואינו מיושב יפה דאי' אמאי

אמרו מליכא זו הכא ולא על תענית שעה, אלא משום

דמכ"מ איכא שכר כנדר וכלער, ואמאי גרע במתענה

בלא קבלת מצעי', אבל לדעת רבינו לא קאי זכ המשל

אלא במתענה לשם תשובה וכיון שאינו העניית לא כופיל

לפרוק כהטא אף כ"ש, ומש"כ אסור כמש"כ ביה' הכוס'

דכמלער עלמו בלי תועלת נקרא חוטא מש"כ במתענה

לשם

שמואל כל תעניתא שלא קבל עליו מצעי' לא שמי' תענית ואי יחזי מאי א' רבכ בר שילב דמי למפוחא דמליא זיקא. ויש לכבין לשון רבינו דאסור למיתב כו', מאי אסור יש בזה. כן אמר שבי' ביה' פ"ג דליד א' דמיקרי חוטא שלייער נפשו

בחסם, מכ"מ כל מלינו בכהי

אמוראי דמלערי נפשייכו,

ומכ"כ למכ שכוכסחי לעיל

שאלתא ס"ו אות כ' דדעת

רבינו דכל דאי רב חסדא שם

כל תענית שלא שקט עליו

חמם לאו שמיכ תענית

דמכ"מ נדרו נדר כדעת

הש"ע ולא כפרש"י, ואין נ"מ

אלא לענין הפלת עינו או לללח ידי נדר תענית שקבל

מכבר וכמבאר שם באורך וכ"כ בכהי מימרא שנסנית

באותה סוגי' ובאותו לשון דלאו שמי' תענית כפי' לענין

הפלת תענית או לללח ידי נדר וכמבאר בש"ע סימן

תקס"ב סי"ב אבל מכ"מ אם קבל סמוך לתעניתו אע"ג

שלא קיבל מאתמול מצעי' אסור לאכול וא"כ אמאי אסור

כרי לריך לקיים נדרו, וגם לעיל שם לא כתב רבינו

דאסור אלא מיצעי לוי לקבולי נדרו מצעי'. והנה בכח"י

אי' בזה"ל ואסור למיתב בתעניתא פד דמקבל עליו

מפני שפונתיו דומין לו למשוי יחזי מאי אמר שמואל

כו'. והנראה דכ"פ דכיון שמתענה לשם תשובה על איזה

עון ובעינן שיכא לכו נכנע וחסאנו נגדו ביושר משום

כדי בעינן שיקבל עליו מצטרב וצד יכי נפרק ממנו משא

העין, כמו שנוה יוהר לפרוק משא המוטל עליו

אם מכין עלמו לכך יוהר משיפרוק פחאוס,

וכבר המשיל המקוין באיכה א' כעון במשא,

וכדכתיב נשקד עול פשעי בידו, ויחרגו עלו על זארי

וגו'. איך שכוה כונה לשון כטעם, כל מיכא למדנו

מלשון כתי' דמיירי רבינו במתענה לשם תשובה ובעינן

שמדבר בשאי' זו בסמוך, מש"כ לעיל שאי' ס"ו מיירי

בתענית שמקבל משום דאיכא לערע בעלמא בעינן דמיירי

שם בריש השאלתא ומכ"מ בעינן לקבל בתענית מצעי'

כמו שכתב בריי"ף תענית פ"א על מימרא דשמואל

דבעינן קבלת תענית שנאמר קדשו לוס וכרי הכם

בלערא דהגב מיירי, מש"כ אע"ג שלא קיבל מצעי' ולא

נחשב להעניית ממש מכ"מ הוי נדר ככל בני דאי' בגמ'

שם הכם ללעורי נפשי' בעלמא ולא דמי כלל למפוחא

דמליא זיקא דמשמע שאינו לשום תועלה, ובאמה כרי

מקבל שכר כלער וכנדר, וכבר נדחקו ביה' שם וכחבו

בזה"ל ואי יחזי דמי למפוחא דמליא זיקא ביינו שאינו

מקבל שכר תענית אלא נקרא חוטא על שלייער עלמו

ומכ"מ נדרו נדר עכ"ל. ואינו מיושב יפה דאי' אמאי

אמרו מליכא זו הכא ולא על תענית שעה, אלא משום

דמכ"מ איכא שכר כנדר וכלער, ואמאי גרע במתענה

בלא קבלת מצעי', אבל לדעת רבינו לא קאי זכ המשל

אלא במתענה לשם תשובה וכיון שאינו העניית לא כופיל

לפרוק כהטא אף כ"ש, ומש"כ אסור כמש"כ ביה' הכוס'

דכמלער עלמו בלי תועלת נקרא חוטא מש"כ במתענה

לשם

לשם לער אע"ג דלכתחילה לריך לקבולי מצע"י מכ"מ
אי לא קבל מצע"י לא נקרא מוטא, ולא דמי למפוחא
דמלי זיקא [ול"ג דדעת רבנו כהרמב"ם פרק ג' מה'
דעוס שפסק כשמואל בחטיות ד' י"ב, דכל היושב
בחטיות רשות נקרא מוטא
וכיון דלא קביל עליה הכי
מתענה חטיות רשות ואסור
לדעתו ז"ל, וכש"כ לנוסחת
רבנו, שמואל, אחי שפיר טפי
דשמואל לטעמיה. משארי
רמ"י א"ש]. ועפ"י דרבנו
לחלק בין מהענה לשם חסוד
למהענה בשביל לער נחיש
שפיר מש"כ הראב"ד וכו' וכו'
הרא"ש חטיות פ"א סי'
ע"ז כהא דלוח אדם חטיותו

ופורע כזה"ל וקבלת חטיות אינו חלל לזדקק כאלו
מתנדב חלבו ודמו לגבוה ותמורתם יתן לעניים כו', וכי
הרא"ש ע"ז כזה"ל ולא מסתבר לי דהא אמרו ברכות
דל"ב גדולה חטיות יותר מן הזדקק שזה בגופו וזה
בממונו. ולפי דבריו נראה, דהא דלוח אדם חטיותו
ופורע מיירי במקבל לער כדאי בגמרא שם ללעורי נפשי
קיבל עליו כו' ומיירי דאויכא לער לו. או בעלמא,
ומשום הכי מקבל עליו לער החטיות והוא במקום
קרבתו עולה ושלמים שהקריבו בבית המקדש צעת הלער
כדכתיב וכי תבואו מלחמה בארצכם וגו' וברשותם
בחוליות על עולותיכם וגו', וכו' וכו' ש"כ הראב"ד דהוי
כאלו מתנדב חלבו ודמו, הכי דמדמה לקרבתו נדבה,
ובאופן זה ודאי לזקק עדיף אפילו מקרבתו כדכתיב
בהושע ו' כי חסד חפצתי ולא זבח, ובמשלי כ"א עשה
לדקדק ומשפט נבחר לך מזבח, וע' מש"כ החו"מ צ"ב ד"ט
ד"ב שנה' ואע"ג דהאי קרא גבי בית אלכינו כתיב
דהיינו בדק הבית וכש"כ לזקק כו' וטעמ"ד הוא, ול"ל
דהיינו חרות הלשכה דבקרבתו לצור איירי קרא וע"ז
אמרי דכש"כ לזקק דעדיפי מקרבתו וממילא דעדיף
מתענית שהוא במקום קרבתו עולה ושלמים, משא"כ
הא דברכות מיירי במתענה לשום חסוד והקרבת חלבו
ודמו במקום קרבן השלח קאי והוא מכפר יותר מן
הלדקק. אלא מלשון הגמ' בסוכה ד' מ"ט ב', גדול
העושה לזקק יותר מכל הקרבתו וע"י פירש"י, מבואר
דאפילו מהשלח עדיף. הכלל דענין לזקק של יחיד
דומה לקרבן, וכמו חילוף חבליהם הקרבתו הכי נמי
הלזקק בבא במקומו ומזה הטעם כי בגמרא ארי"ה סי'
תקס"ב סי' דמהכי קבלה בלז לחטיות וכ"כ החו"מ צע"ז
ד' ל"ד סוד"ה מתענין משום דדמי לקדשים [ובזה הכי
נראה ליישב קו' הגמרא עלמו בסי' הקנ"ג בחטיות ליצור
ש"כ הרמ"א דלא מהכי קבלה בלז לחוספת כלום והקשה
הגר"א מ"ש מקבלת חטיות דמהכי בלז, וי"ל דשאינו
חוספת לזום שהוא חסוד שאין בזה דמיון לקרבן ואין
בחספת חלל כמו נדר בעלמא]. (ט) חו"מ ג' דברים א"ו
ח"ע"ג ע"ה. אמר כי כן הוא גם כה"י, אלא בגמרא
יומא ושבוש ד"ד אי' כי דבר כי בזה זה הפורק עול
כו', ובזה כתיב הכרת תכרת ודריש רבי הכרת לפני יו"כ"כ
הכרת לאסר יו"כ"כ. ויש מקום להכריע נוס' דבגמרא,

דכנר הקשו החו"מ ביצמות ד"ט ובכ"מ לרבי דכנר
שלש איכא כרת אחאי לא מנח בל"ו כריתות שחייבים
עליהם חטאת, ויישבו דרבי לטעמיה דיליף חיוז חטאת
מגזר שזה דעליה דכתי' באסות חטאת שיש בזה
אזכרה דלאו וכו' תלחא
לית בכו לאוי ואי אחא
דלועג על חבירו ברכת לרבי
וכרי יש בזה אזכרה דלא
חווז איש את עמיתו,
וכדנא קשיה בחוספת.
וחו"מ דאי חטאת דלועג
על חבירו מיירי מכ
הוסיף ריב"ל המצוה ח"ה,
הא אפי' חבירו נמי הכי
הוא, חלל ע"כ לא נחשב
בח"כ וכו' טעות בהעסק
ושותה

הראשון מספרו של רבנו, ולריך לומר כלועג עכ"ה
וכיוונו פורק עול חורב. (י) ריב"ל אי' כו'. רבנו פוסק
כלישנא דהרא דסנכדרין דליט דפלוגחא דאמוראי בזה
קאי על מנלה פנים בחורה ולא על אפיקורוס, מש"כ
הביא מחלוקתן לכאן, מיהו יש שנוי בנז"ל, דלפינו אי'
רב ורבי חייא אי' זה המצוה תלמידי חכמים רבי ויחנן
וריב"ל אי' זה המצוה חבירו צפני תלמידי חכמים, ורבנו
גרים דפליגי בזה ריב"ל ור"י, וא"כ לפי הכלל דהלכה
כריב"ל לגבי ר"י מיושב פסק הרמב"ם בזה השו"ב כ"ד
שפסק דהמצוה ח"ה אין לו חלק לעובד"ע וע' בכ"מ.
איצטא ידוע דהוא גופא מחלוקת הראשונים ע' החו"מ
חולין דל"ז אי' ד"ה אי' ובכ"מ. ובכ"ג ב' ברכות פ"א
כ' דהלכה כר"י לגבי ריב"ל וכו' וכו' ראוי מסוגיא דיצמות
ד"ד אי' עפ"י נוסחא שבי' לפינו שם אכן הכי קאמרין
ר' אבהו כיכי שציק ר"י ועמיד כריב"ל, ולפינו ליתא
הכי, ונוס' כה"ג לריכב צאור ואכ"מ. (יא) ת"ר תענו וגו'
ואע"ג דרבנו פסק כדרש דת"כ דנ"ל מהאי קרא
חוספת, מכ"מ תדווייכו דרשי נ"ל מהאי קרא, וכנר
האריכו בזה נושאי כלי הרמב"ם ב' ש"ע פ"א, וע' לח"מ
שהביא דהרמב"ם בזה, נדרים פ"ג פסק שהוא מכ"מ
ודרש גמורא הוא, ומכ"מ הביא דרש דחוספת יו"כ"כ
לענוי מכ"מ מהאי קרא דחשבה לחודש צערז וכן ככרית
המג"א סי' תקיע סק"ט ודרש גמורא מכ"מ ולא אסמכתא,
אלא מש"כ המג"א דהלכה כר"ע ברכ"ש ד"ט דחוספת
נ"ל מבחריש ובקציר חשבות ליתא, דהלכה כר' ישמעאל
דחוספת שביעית כלי"מ כדאי פ"א דמ"ק, וא"כ ע"כ
חוספת יו"כ"כ מהאי דועניהם נ"ל, ומכ"מ אפשר דשחי
בדרשות מן החורה, דלחוספת לחוד סגי אי כתיב
ועניהם את נפשותיכם מערב עד ערב, לכי כתיב בהשעב
לחודש לכדרי"ה צר רב מדפחי. ואע"ג דבת"כ אי' אי
צערז יכול משתחשך ת"ל בהשעב לחודש הא כיול מתחיל
ומתענה מצעד יום הכי דנ"ל חוספת מהא דכתיב
בהשעב לחודש, הא ל"ק דודאי אפשר לומר דתנא דחייא
צ"ר ס"ל דבלא בהשעב לחודש ג"כ למדנו דין חוספת,
ויש להסביר עוד דתלוי במחלוקת רבי וחכמים צערזין
ד"ס לפניו מיום הראשון עד יום השביעי, דרבי סבר
מיום הראשון וראשון בכלל וחכמים ס"ל דמיום הראשון
ולא יום הראשון בכלל, כ"כ לרבי ע"כ מערב וערב
בכלל

ראשון לציון
יומא פ"א ופ"ד
צ"י פסחים כ"ה

פלוגחא דריב"ל
ור"י לא נזכרו כלל
בפנימא דיו"כ"כ חלל
רק בסנה' ל"ט. גבי
אפיקורוס ע"ה.
אמנם גאון מיימי
לאו כהא דלפי
אוקמתא פנסי
שם במגלה פנים
וכי' א"כ אין
יו"כ"כ מכפר על ז"ס.
ברכות י':
ספחים סה' ר"ס ט.
יומא פ"א

כריתות משמע הכמנים בל"ו כריתות ולא יותר ובאמת כל אלו שאין להם חלק לעולם כזה סמירי עוד מסייבי כריתות וגם אלו בכלל שאין יום הכפורים מכפר וכו' דר' ישמעאל נקיט לשון כריתות כוא לטעמי דמפרש כי דבר כי נזכר על

כל בני דתן במשנה דחלק שאין להם חלק לעולם כ"ב, וכדאי' בסנהדרין דל"ט, וא"כ הכי כתב זכו ככרת חכמה, וכן כמכ בכלל כריתות אבל אין לא קיימי לן הכי, דכנר כקשו כח' יצמות ד"ט ובש"מ אמאי לא חשיב לכו בכלל כריתות שחייב עליהם חטאת ויישבו דלרבי כוא נשום שאין זכס אזכרה וכמש"כ לשל אום ט', ור"ע דנ"ל סטאת מע"ג וכדריב"ל שנאמר

ולא נטי חטאת אזכרה וכמבואר במכות די"ג דקרנן לא נטי אזכרה ל"ל דס"ל שאין זכס כרת וכמש"כ בגליון חתום יצמות שס דרננן לית לכו כרת בפורק עול כו', וכרי מכ"מ לא פליגי על כה דתנן ואלו שאין להם חלק לעולם כו' כאומר אין חורב מן כשמים כו' שכרי זכ"ס ד"ז ס"ל לז"ש וז"כ דכמינין ואפיקורסין כו' יורדין לגיהנם ויודונים זכ לדורי דורות כו' אלא ט"כ ל"ל דאע"פ שיכריהם לעולם וסמירי יותר משאר ח"כ שאין כריתותם לעולם אלא לפי רוב מעשה עוונותיו וכמש"כ צביאור כספרי זכ' שלה צעזרו יח', מכ"מ יש י"מ זכס שאין צבחונו מצואר זכן כרת, דבכלל שס כרת יש שתי משמעות, חדא היא מיחב לפני זמנו וכדחני' בצפרי פ' חקת פיסקא ג' מפני מה ענש לכלן מיחב וכלן כרת ללמוד שמיחב היא כרת וכרת היא מיחב, פ' צטומא מקדש כהצ צמקום א' מיחב ובמק"א כרת ללמד שכרת היא מיחב לפני זמנו, וכדאי' צמ"ק דכ"ה מחמשים עד ששים זו היא מיחב כרת, ושנית משמעו עונש לעוב"צ צביאור כנפש וכדחני' צמ"ק אמור פרק י"ג ה"ב ובאצדתי את כנפש מה ת"ל לפי שכ"א כרת צכ"מ ואינו יודע מה היא כשהוא אומר ובאצדתי לימד על ככרת שאינו אלא אצדן כנפש וכפ' כמש"כ ברמב"ן צפ' בחורב שכ"א נכרתת מחיי עולם כנשמות, ויותר מזה ציארנו צעזרו יח"ש בצפרי פ' צבעלוך פ' י"צ, וכ"ז צמק' דכתיב כרת אבל צאלו דאין זכס לשון כרת מפורש אע"ג שפונשם חמור לעוב"צ מכ"מ אין זכס עונשי העוב"צ כלום, ונמלא בכלל עונות חמורים כס אבל אין בכלל כריתות, מש"כ רבינו דס"ל כלככ כר"ע אפי' נגד רבים כמש"כ ס' מ"ח ובכ"מ ומכש"כ כאן דסח"מ ציצמות פ"א כר"ע דנ"ל מעליה דין לרת ערוכ, וחיוצ חטאת מדרי' יכושע בן לוי כוא דנ"ל, אס כן לא מלי למינקט לשון ר' ישמעאל, ואע"ג שכביא כס דרבי לומר שאין יוכ"כ מכפר עליהם מכ"מ אינו מטעם שאמר רבי דנ"ל מהכרת הכרת לפני יוכ"כ ולאחר יוכ"כ אלא כדין דין אמת וכלל דכל שטונשו סמור בעוב"צ ויהר מח"ל אין יום הכפורים מכפר בלי ערוק יסורין.

אבל

ראשון לציון בכלל ולא אילטריך אלא לערב של חשימי דאי של עשירי כרי כוא יום עשירי, אלא מערב של חשימי וכו' סוף חשימי וביינו חוספת ובחשעכ לחודש מיוהר אתי לחייל צ"ר מדפתי וסכמים ס"ל דמערב לא משמע ערב כלל, ואילטריך חשעכ לחודש לרבות

חוספת. ועוד י"ל צא"א. טכ"ס שתי כורשות אמתיות ומכ"ה. יב) ובתענה בעשירי. נגמ' ליחא אבל נוספת רבינו מיושרת, שאין נחשב אכילה חשימי למלוח אלא"כ מהענכ צעשירי שכרי קרא אסמכי' לחטנית עשירי. וזכס מיושב אמאי אין מצרכין על אכילה ערב יום הכפורים דלא מיכטי לשיטת רבינו שכתננו לעיל סימן קכ"ו דלכחי לא מצרכין על עשית לילית אפי"ג

דקיי"ל חוצה טלית כוא משום דמכ"מ עיקר חוצה בטלת לילית אינו אלא כשילגש אס"כ, וכו' בכלל שאין עשייתן גמר מלוח דאי צמנחות פ' הכהלה שאין מצרכין וכ"כ אין צאכילכ מלוח עד שיחשעכ צעשירי, ואפילו להפוסקים דכא דלא מצרכין על עשיית לילית כוא משו' דקיי"ל לילית חוצה גברא כוא מ"מ שאני חטנית מפל"פ דאפשר שיארע אונס שלא ישלים חטניתו ונמלא צרכה לצטלה וכמש"כ צכ"ג לענין ענינו צתפלה, וכלא גם צשופר וטבילה איחא צפסחים ד' ז' שאין מצרכין עובר לעשייתן דילמא מיקלקלא, אפי"ג דלא קיי"ל כרי מכ"מ צתענית קרוב לחוש לכרי. ויש להוסיף עוד לפי נוסח זכ, דעיקר מלוח אכילכ צערב יוכ"כ אינו אלא כדי שיוכל להתענות צעשירי וכפרש"י צומא צזכ"ל וכרי משמע קרא ועניהם צחשימי כלומר כחקן עומך צחשעכ שחובל להחשנות צעשכר וכ"ס רש"י ברכות ח' צ' ככינו ענמכס לצינוי כמחרת [אך לשון פרש"י צרכ"ש ד"ט שכתב כל דמפיש צאכילכ ושהיכ עדיף, משמע דלא מזה כטעם אלא אכילכ ענמכ היא מלוח] ולא יכא מוכרה לאכול מפני כסכנה, ולפי זכ מי שדעתו צרור שיוכל להחשנות אפי' לא יאכל צעיוכ"כ אין עליו מלוח כלל. ומיושב צזכ נוס' רבינו צכא דמר צריכ דרבינא צפסחים פ"ו דכוי לייס כולי שתא לצר מחרי יומא כמש"כ שא"י ס"ז אום ח' ושאי ק"ז אום ג' וא"כ כוי לייס גם צערב יוכ"כ וביינו מטעם שכתבתי שאין צאכילכ עיוכ"כ מלוח אלא כדי שיוכל להחשנות ציוכ"כ ומר צרי' דרבינא לא נלרך לזכ. ולפי זכ מיושב צפשיטות כא שאין מצרכין על אכילכ עיוכ"כ, שאינה אלא ככנה דמלוח ואין מצרכין אלא על גוף כמלוח כמו שאין מצרכין על עשיית לילית למ"ד חוצה גברא אפי"ג דכתיב ועשו להם לילית מכ"מ כיון שאינו אלא ככנה למלוח אין צעשייתו גמר מלוח ואין מצרכין כ"כ אין צאכילכ דעיוכ"כ אלא ככנה דמלוח. ושי' מש"כ צסי קס"ט אום א' לצאר צזכ פירש"י דכתובות ד"כ פ"ט. יג) עבר ע"ז עבירות חמורות ועשה תשובה כו'. נגמ' אי עבר על כריתות ומיתות צ"ד כו' ורבינו שינכ הלשון, דלשון

יד) אבל מי שיש בידו חה"ש בעונותיו כו'. למדנו רבינו דסומר חה"ש כוא דוקא בלירוף עונות אחרים וכי אזיל סוגי דגמרא בקדושין ד' מי אין מקיפין בכה"ש מאי אין מקיפין כו' מר זבדי דרבינא ה' לומר שאם כיתה שקולב מכרעת כרי

שנאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם

יד) אבל מי שיש בידו חלול השם בעונותיו אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת וע"ז נאמר אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון * היכי דמי חלול השם טו) ר' אבא אמר כגון ת"ח שהולך ארבע אמות בלא תפילין ובלא תורה טז) ור' יוחנן א' כגון תלמיד חכם שהוא עומד על המקח בשעה שאין לו דמי' ובני אדם רואין ואומרי' שמא בדוחק הוא עושה רב אמר כגון תלמיד חכם דשקיל בשרא מטבחא ולא יהיב דמי' לאלתר רב נחמן בר יצחק אמר כגון דאמרי אינשי שרא ליה מריה לפלגיא ורב יצחק בר אבדימי אמר כגון תלמיד חכם שחביריו בושין משמועתו:

ברם צריך למימר יו) * עוברות ומיניקות מהו שיתענו ביוה"כ מי אמרי' מתענות ומשלימות

בן זכאי לא הכן בלי שניכס יסד, ולפי זה מחייב שפיר נוס' כה"ס, אבל נוס' רבינו ר' אבה מיושב בפשיטות, ודע דנכת"י א' בלי תפילין לסוד. טז) ור' אבא ת"ח שעומד כו', ואומרים שמא בדוחק הוא עושה. לפנינו בגמ' ליהא כ"ז, ובאור נוסחה רבינו דא"י בנ"מ דנית' ב' לא חונו איש את עמיתו כו' ר"א אף לא יהלך עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וכתס הפי' שאין לו ממע מש"כ הוי אונאס אבל אס' יש לו חלא שאין מחזיק בידו אין זכא אונאס שכרי יקנכ וישלם אחר שפכ, אבל ת"ח שעומד על המקח בשעה שאין לו דמים כיונו שאין בידו אפי' יש בניהו או יודע שישיג מעות בשעה אחרת וא"כ אין זכא משום לא חונו מכ"מ הוי סה"ש דבני אדם רואים ואומרי' דמסתא שכוא בדוחק הוא עושה ואין בידו ונכחו לשלם כפה ונמלא מאנכ את המוכר, ונכת"י איתא ואומרים שמא באונס הוא רולכ, וכ"פ שמא רולכ לאנכ את המוכר שיפאר בידו בלא דמים לזמן או כיצ"ז. רב אמר כגון כו'. הכי א' בגמ' ג"כ, אבל נכת"י א', רבא אמר, ובאמת לפי סדרו של רבינו ראוי לגרוס רבא אחר ר' יוסקן, אבל בגמ' הביא באמת כא דרב זרישא. יז) עוברות ומיניקות מהו שיתענו ביוה"כ. בגמרא ליתא זכא שום שקלא וטריא, וגם רבא לא כשמיענו לפי נוס' דילן בגמרא חלא דמתענות ומשלימות צט"ז כמו שמהנין ומשלימין ציוה"כ, כרי דלא נלך רבא ללמדנו דמשלימות ציוה"כ, ופשיטא דכיוא ככל אדם, ולא אילתריך רבא חלא צט"ז, אבל נוס' רבינו במימרא דרבא מתענות ומשלימות צט"ז וציוה"כ כמש"כ לעיל סי' קנ"ח אות ו' צט"ד לפי זה ודאי נראה דיש כאן מקום ספק ופוש סנכ ומש"כ בעלכ רבא דמכ"מ מתענה ומשלימת. ואע"ג דצפרי חן צפ' יוה"כ עוברכ שכרוכ מכלילן אוהכ כו' כא

שכי' חזיק ריש' כי ניכר לכל שכוא חולב ופטור לכנים תפילין, או י"ל דמכ"מ כי ניכר לכל שמנים תפילין ש"י שכרי אין אסור בזכא. ויש עוד לכוסף וליושב נוס' כה"ס דנל"ז קשה לי על עיקר מימרא זו כיאך אפשר לומר דמי שכולך ד"א בלי

חורכ והתפילין הוא כה"ש וכרי בסוככ דכ"ס איתא חשיב לרבנא יתירא על כיצ"ז שלא כלך ד"א בלא חורכ ובלא תפילין, חלמא דאפילו חכס דלא עבד הכי לא מיקרי רשע, חלא נראה דכ"ק כגון חנא דמסגינא בלא פניכס, חלא לריך לילך או בכרכור חורכ או בתפילין דניכר ג"כ דאימת מ"ש עליו וכדא"י ברכות ד' ל' רבי ירמ' כו' יהיב קמי ר"ז סזכ דקדמא טובא ח"ל בכל פלג יכיכ מותר כחיכ ח"ל חנא תפילין קא מנחנא ופרש"י

וכס עדות שממשלה קונו ומשרתו עלי, אבל ר' יוסקן

בן זכאי לא הכן בלי שניכס יסד, ולפי זה מחייב שפיר נוס' כה"ס, אבל נוס' רבינו ר' אבה מיושב בפשיטות, ודע דנכת"י א' בלי תפילין לסוד. טז) ור' אבא ת"ח שעומד כו', ואומרים שמא בדוחק הוא עושה. לפנינו בגמ' ליהא כ"ז, ובאור נוסחה רבינו דא"י בנ"מ דנית' ב' לא חונו איש את עמיתו כו' ר"א אף לא יהלך עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וכתס הפי' שאין לו ממע מש"כ הוי אונאס אבל אס' יש לו חלא שאין מחזיק בידו אין זכא אונאס שכרי יקנכ וישלם אחר שפכ, אבל ת"ח שעומד על המקח בשעה שאין לו דמים כיונו שאין בידו אפי' יש בניהו או יודע שישיג מעות בשעה אחרת וא"כ אין זכא משום לא חונו מכ"מ הוי סה"ש דבני אדם רואים ואומרי' דמסתא שכוא בדוחק הוא עושה ואין בידו ונכחו לשלם כפה ונמלא מאנכ את המוכר, ונכת"י איתא ואומרים שמא באונס הוא רולכ, וכ"פ שמא רולכ לאנכ את המוכר שיפאר בידו בלא דמים לזמן או כיצ"ז. רב אמר כגון כו'. הכי א' בגמ' ג"כ, אבל נכת"י א', רבא אמר, ובאמת לפי סדרו של רבינו ראוי לגרוס רבא אחר ר' יוסקן, אבל בגמ' הביא באמת כא דרב זרישא. יז) עוברות ומיניקות מהו שיתענו ביוה"כ. בגמרא ליתא זכא שום שקלא וטריא, וגם רבא לא כשמיענו לפי נוס' דילן בגמרא חלא דמתענות ומשלימות צט"ז כמו שמהנין ומשלימין ציוה"כ, כרי דלא נלך רבא ללמדנו דמשלימות ציוה"כ, ופשיטא דכיוא ככל אדם, ולא אילתריך רבא חלא צט"ז, אבל נוס' רבינו במימרא דרבא מתענות ומשלימות צט"ז וציוה"כ כמש"כ לעיל סי' קנ"ח אות ו' צט"ד לפי זה ודאי נראה דיש כאן מקום ספק ופוש סנכ ומש"כ בעלכ רבא דמכ"מ מתענה ומשלימת. ואע"ג דצפרי חן צפ' יוה"כ עוברכ שכרוכ מכלילן אוהכ כו' כא

דמיירי בלירוף עוד עונות, וכי דייק עוד ציומא שם דבכולכו הני עבר על עשה כו' עבר על מלוא לית כו' עבר על ס"כ כו' וכלן שיכ בלשון והני חלל מי שיש בידו חה"ש כו', חלא ע"כ כ"ק דנכמון סרלוצות פשעים יש בידו גם עון זכ וכתין זכ א"י ברכ"ש ד"ז לענין סומר פשעים שבגוף ע"ש, ובתענית ד"א פפרש בסומר עון חה"ש דנ"ל מדכתוב חס יכופר לכס כעון הזכ עד חמיוון עד כאן מדה ציונים כיונו מתלכ עונות מתלכ זכויה כדאיתא בסוגי' דרכ"ש שם. כרי דמיירי שיש צידס עוד

עונות וכי דייק קרא כעון כדאיתא בתענית ד"ח פה"פ ונלימא ונכקש על זאח מכלל דאיכא אחריתא, ויש לכוכים עוד מכא דאי ציומא שם כ"ד חה"ש ולכאורכ מאי שקיל וטרי טובא זכא בא פי' כמשמעו שפוש עבירכ צרכים, חלא משום דא"כ למאי דייק כחנא חלל מי שיש בידו חה"ש ללמד שיש בידו עוד עונות, כא עבירכ זו שפוש צרכים היא עון צפ"ע גם בלי חה"ש מע"כ מפרש כה"ס באופן שכוא חה"ש לסוד בלי שום עון דוק והשכס בכל האוקימתו, וכי ג"כ לשון הרמב"ם בכתב הנקרא חגרת השמד זכ"ל וכעון הזכ בין יתר בעונות אין יוכ"כ מכפר כו'. ודע דהרמב"ן ז"ל בנימוקי תורכ פי' אחרי כ' דכל ס"כ שבחורכ אינו מגיע להס עונכ בסומר של אבדות הנפש חלא בלירוף עונות פ"ש, אבל דבריו בק' אין נראה לעקס את המקרא דכחיכ וכל הנפש אשר העשכ כל מלאככ וגו' והאבדתי את הנפש הכיא, דמשמע אפי' לדיק גמור. ועוד יש להקשות ע"ז הרבכ ומבאר יפכ צט"ד בספרי פי' שלח פי' ו', חלל כ"ז צט"כ ועונשים המבוארים בתורכ ומקרא מלא דבר הכתוב שחייב כרת חלא אין כל הכריתות שוין כמש"כ שם צט"ד. חלל מיכא למדנו דכמכ שאינו מפורש כ"כ כמו סומר דסה"ש ודאי י"ל כמש"כ הרמב"ן ז"ל דעיקר עונכ בסומר אינו חלא בלירוף עונות כמש"כ רבינו. טו) ר' אבא א' כגון ת"ח כו'. בגמרא אית' הכי בשמו של ר"י כגון חנא דמסגינא ד"א בלא חורכ ובלא תפילין. ויש להקשות ע"ז דבריו ברכות פרק ב' א' ר"י בקייטא דלא הוי חזיק ריש' הוי לביס תריווכן וצטיתות דכוי חזיק ריש' לא הוי לביס חלא דאדרעי' וכרי תפילין ש"י אינו ניכר שנאמר לך לאות ולא לאחרים לאות, וא"כ כאך ארי' על עלמו שמחלל ש"ש ח"ו. וי"ל דבשעה

לא כריחא מחטנית, וככי חניי בחטנית דויד דחטנית
חמטנית מחטנות מכ"מ שפיר אשמעין רבא דמשלימות,
ולא נימא דבא דחניי זכו מחטנות כיוונו עד חלות ולא
משלימות קמ"ל דמשלימות גס בט"ז גס ציוס כפיפוריס.
וכנח במניקה ניחא בפשיטות

דס"ד משום דסתם חינוקות ומשלימות או דילמא
מסוכנות לגבי חלב אמותיכן,

וזכ ידוע דכלום ממעט חלב, וא"כ כרי יז צזכ סכ"ג
קמ"ל דמכ"מ אפשר למסתם ליה צביאס וחלב, ועוד
י"ל לפי מה שז' רבינו דחיה כל ל' יום אינה מחטנה
ציוכ"כ וציוכ"כ בלוח בסמוך שדקדק ממח שאמר רבא
מיניקות ש"מ חיה לא, וא"כ שמעין רבא זכא חילכתא
רבי' ציוכ"כ דדוקא מניקה ולא חיה, אבל במעוברת
קשה ממ"נ אי יז חשש שפיל ח"ו אמאי פסק רבא
דמשלימות, בא א"א לתקן שלא חפיל, ואי פשיטא שאין
בזכ חשש נפל, מאי קמ"ל דמשלימות, מיכו כד דיוקין
משכחין מרגייתא ויחלכתא גברותא ורבא לטעמיה.
וחנה ז"ל צכ"ג כ' יוכ"כ אשכ עובר דידעין דאי לא
חלכל מחטק ודכ אפי"ג דאמרינן ספק צ"ק ספק נפל
כוא שפיר דמי למיתן לה דחניי עובר שחריחא צשר
קודש או צשר חזיר פוחצין לה כוש צרוצב וכל בצרייתא,
וכרמצינ צס' תכ"א דקדק טובא צדצרי צכ"ג חלל,
וסייס עלה דיש דוחין דעובר שחריחא חששה דמיתה
דידכ כוא וכוא ז"ל חיוק צדרי צכ"ג מסוגי דערכין
ד' ז' האשה שישבה על המשבר ומתה צשנת מציאין

סכין דרך רכ"ר כו' כרי דוחין צנת משום העובר
ודסר ראי' זו משום דמתה כ"ז העובר כילוד ולא ירך
אמו כוא ולא צדידכ תליא חלל סי כוא ודלת נעלת
לפניו כ"ז צדרי כרמצינ, וכרמצינ ור"ן ז"ל דחו צדרי
צכ"ג צשתי ידיס מטעם שז' כרמצינ דחששה דמיתה
דידכ כוא וכפרש"י צמשנה דסכנת שניכס כוא. וראוי
לדעת שגס הדוחין צכך מודו דלאו כלל כוא דסכנת
ולד כוא סכנת האס, שחרי ציצמות פ' החולץ אי
דמעוברת אסורכ לינשא משום דסתא וחפיל ומקשה א"כ
דידיה נמי ומשני דירי חייס עלה, ואי איחא דכיא
חסתכן ג"כ כשחפיל מאי נ"מ כרי אפילו של חצירו

חייס עלה שלא חפיל והסתכן, חלל ודאי דאפשר שהיא
לא הסתכן, ורק במפלת משום חלישות ולוס ס"ל דסכנת
שניכס כוא, וכ"כ צכריחא אפשר לומר דכך כוא ולדות
כוכחת צכ"ג. וזכי דעת כרמצינ ור"ן ז"ל, אבל צכ"ג
נימוקו עמו וכוא סוגר ואין פותח, ומתחלל נדקדק לשון
צכ"ג שז' אשכ עובר דידעין דאי לא חלכל כו', מאי
ארי דידעין ודאי אפי' חיישין נמי ספק פק"י כוא,
וחו למאי כצ"א ראי' מצרייתא ולא ממנהנו דיומא
עובר שחריחא מאכילין אוהכ עד שחשיצ נפשה, חלל
ודאי ידע צכ"ג דמזו אפשר לדחות כפרש"י דסכנת האס
כיא ג"כ, אבל מכצרייתא כוכיס שפיר מדחניי חוחצין
לה כוש צרוצב אס נחיישצב דעתה מוטב וא"ל
מאכילין אוהכ רוטב עלמו כו', ואי משום האס כאך
ממתינן בא כצ"ז משום ואין ממתינן, ודילמא לא
כחייק חחישצב דעתה ואדככי וככי הסתכן, אמנס מלשון
כרמציס כ' מ"א פ"י"ד משמע דכ"כ צחולכ שחריח
מדצריס שמערעריס את כופש שדינו כעוצרה, וא"כ אין

ראיח שמחללין את השבת צשציל עובר ועי' מש"כ לעיל
סי' א' אות ס' ד"ל דכרי"ף לית ליה בא דרשב"א, וע"כ
עובר משום דידכ כוא, אבל בצכ"ג לא ס"ל כז',
חלל ודאי מיירי צחופן שאין חשש צשציל באס חלל
משום העובר, ועל העובר

כל ספק נפשות להקל. אין מחללין חלל על כודאי לא
ת"ש על הספק מש"כ ממתינן

חולי חחישצב דעתה דכא דמחללין את השבת אפי' צשציל
ספק פק"י כוא מדכתיב אשר יעשה אוהס כאדס וחי
צכס ולא שימות צכס, כמו דמסיק רבא ציומא דפ"כ
לכלוכו דרבי אית פירכא דאשכתן ודאי ספק מנלן לצר
מדשמואל דיליף מדכתיב כאדס וחי צכס, דמשמע אפי'
ספק חיות דוחכ כל כמלות, חלל כל זכ אינו חלל צאדס
דכיוונו צנולד משה"כ עובר דלא מיקרי אדס, וכרמצי
שחרי כוא דבן יוס אחד מטמא צנגעים כוא מדכתיב
אדס כי יכיה וגו' אדס כ"ש כדאי צנדכ דמ"ו, ועובר
אינו מטמא צנגעים. כן אמר דכ"ר מכגרי"א מ"כ
נגעים כ' דממעטין עובר מאיס חלל א"א לומר כן דמאיס
נחמטע עובר דא"כ אפילו פחות מכן י"ג נמי, וכרי
צערבין ד' ג' אית' הכל מטמאין צנגעים לחטוי קטן
פשיטא דכ"א איס למעוטי קטן ואימא כ"כ אדס כי יכ'י
מכ"מ וחלל איס למ"ל לכדחניי איס פורע ופורס כו'
כרי מצואר דלא אחי איס למעוטי עובר, וצ"ל כחלמיד
שמע וטעם צדצרי כגרי"א, ועובר נחמטע מאדס עד כי
יולד. עוד ראיח דעובר אינו צכלל אדס שצחורכ מדאי'
צסוכד' ד' נ"ז משו' ר"י אמרו אף על העוברין שנאמר

שופך דס כאדס צאדס איזו אדס שצאדס כוי אומר זכ
עובר צצמעי אמו, ואי אי' דעובר צכלל אדס למ"ל קרא
דאדס צאדס לכחוב שופך דס כאדס דמו ישפך, חלל
ודאי לא נקרא עובר חלל אדס שצאדס ולא אדס סתם
[וכ"ז דלא כשו"ת ח"י סי' ל"א ע"ש]. וכיוצא אי'
צנדריס ד' נ"ו צשציל שטליח אינו צכלל צית משו"כ
דוקא צאמר ליה צית צציהו מראכ עליה, ונראה כיוצא
לפרש סוגיא צחולין ד' ס"ט א', חותך מעובר מנלן,
דכתיב וכל צכמכ צצכמכ לצרות את חולד, חלל מעתה
ימירו צו כו', ופירש"י שחדש כוא שחלל צכמכ צמעי
צצכמכ חלכלו, ומקשה חלל מעתה דשיל קרוי צכמכ
ימירו צו. וקשה טובא, בא לר"מ דמשנתיו לכלן ד' ע"ב
דס"ל מלל צן חשעה סי טעון שחיטה, וכיוונו משום
דס"ל חדשים גרמו, חלל מעתה ימירו צו, וכן לר' יוחנן
צד' ע"כ דאמר חלש חלב מעובר צן חשעה חייב כרת,
ומשום דחדשים גרמי לכיות נקרא צכמכ, וא"כ תקשה
חלל מעתה ימירו צו. וחז קשה למאי דס"ל דעיקר
היחר העובר מוכל צכמכ נפקא ליה, א"כ מ"ע דר"מ
דס"ל צן שחכ מותר וצן חשעה אסור, בא צכמכ מותר.
חלל נראה דאפילו אס שליל נקרא צכמכ, אינו קשה
חלל מעתה ימירו צו, דצחמורכ דכתיב ואס כמר ימיר
צכמכ צצכמכ כיוונו חול צקדשים, וצקדשים פשיטא
דלא מרצינ חולד, כדמפורש צחמורכ פרק א' ח"ק
כוא ולא את חולד, וככי נמי צכמכ חולין דוקא
צכמכ ולא אחי חולד אפילו אס כוא נקרא צכמכ,
ולא מקשה חלל לפי שדורש גס לר' מאיר דצצירא ליה
דצכמכ לא מכני שחיטת האס, ורק צבן שחכ,
וע"כ

וּפִי כִּי רַק מֵשׁוֹם דּוֹרְשִׁין צִבְחָהּ צִבְחָהּ, פִּי אֶפְרַיִם אֵם אִינִי
צִבְחָהּ רַק שֶׁצִּבְחָהּ הוּא שְׂרִי, וְעַכְשָׁי שְׂפִיר מִקֵּשִׁי שֶׁנִּדְרֹשׁ
גַּם צִבְמוּרָה צִבְחָהּ שֶׁאִפְלוּ עוֹזֵר יִמְרֹו צוּ, ^{וְהַיְחָלָה}
וּמִסִּיק דְּלֹא מֵשׁוֹם דְּרֶשֶׁה דְּצִבְחָהּ צִבְחָהּ אֵלֹא מֵשׁוֹם כָּל
שֶׁצִּבְחָהּ, וְכִי לְרַמְזָהּ אֵבֶל

לרצון אפשר שמפרש זכמה
שנמלטה זכמה, ג"כ תאכל,

אכל בתמורה חיל לדרוש הכי, ויכינו שכתוב הכי
דרש זושל בהמה בהמה לרבות את הולד, דודאי
אפשר שלרבנן דר"מ לומר זה הדרש, ולא קשה הא
דתמורה, ואדרבה שבה מרווח להבין במאי פליגי ר"מ
ורבנן, ויכינו דר"מ ס"ל הדרש וכל שבהמה, אבל לא
בהמה, ורבנן ס"ל בהמה שנמלאת בהמה [וראו לדעת
שדברי התוס' בהם חמירה פ"ב תמורה ש' ליישב המש']
שאין ממירין עוברין משום דאחי כר"ש, וזה נגד המסקנא,
וגם איכא חינו כהלכה, אלא כמש"כ דלרבנן לק"מ אלא
אליבא דר"מ]. ויש להוסיף דיש צוה ג"מ לדונא, והנה
רש"י פ"י שלח פ' ח"ט קוקיאני שרי, חולעים שצריאם
ובכדו ובקשו בתום מדאי' בסמוך דרני דבשרא אסור
משום דכווין באבהיהם וטעון שחיטה, ומשום"כ פירשו
קוקיאני, חולעים שצדגים וככו פ"י כר"ף, ולהבין
פירש"י ברור דס"ל דחולעים שצריאם וככו אישהרי
בשחיטת הפרה, מדכחיב כל בהמה תאכלו, אבל דרני
דבשרא פירש"י בין עור לבשר, פ"י וא"כ אין אלו בהמה
משום"כ אסירי, אבל כר"ף כתב טעם דהיה בעובר הוי
מדכחיב בהמה בהמה, ולא חולעים שבהמה, ועפי'
מש"כ והנצל פסק הרמב"ם דחלב בן ט' חי שנמלא
בהמה חייב כרת וכוא נגד גמרא מפורשת דארי' א"ר
אישע"י דלר"י שרי, וכגרי"א ביר"ד ס"י ס"ד כתב דפסק
כסח"מ דר"פ גה"י דחנן ונוכג בשליל, אלמא דבכא
סחים תנא כר"מ, וכו"כ חלבו, דכא בכא חילא, והרי
צ"י המשניות להרמב"ם ר"פ גה"י מבוחר לסיף, שפירש
המשנה ונוכג בשליל, בעובר שלא נשלם, ויכינו בן שמנה,
ולכו"מ חלבו מותר, ופליגי רק בגמ"י, דת"ק ס"ל
דכחיב על כף, אינו ג"מ על אחי כף, וא"כ אינו
ענין לנ"ד, והא גופא פלא אמאי פ"י הרמב"ם משנה
זו דלא כסוגיה הגמ' ב' ל"ב ב', דמפורש דחילא בכא
דר"מ ור"י, אבל לדברינו ייחא שפיר, דבאצח מחלוקת
ר"מ וחכמים בשחיטת במאי פליגי, חילא במחלוקת ר'
יואן ור"ל, דלר"ל דס"ל חלב של בן חשעח חי
פטור משום דחדשים ואוירא גרמי, וא"כ בכא פליגי ר"מ
וחכמים, ר"מ ס"ל פדשים גרמי, ולא נכלל דרשך דכל
בהמה כל שבהמה כפירש"י, וחכמים ס"ל דחדשים ואוירי
גרמי, וא"כ אינו בהמה עדיין ונכלל דרשך דכל, אבל
לר' יוחנן דגם לרבנן הוי בהמה, וא"כ במאי פליגי,
וי"ל דפליגי דרשך, דר"מ ס"ל כל שבהמה ולא בהמה
וחכמים ס"ל בהמה שנמלאת בהמה תאכלו. ומעשה
בשלמא לדרשא דכל שרי אפינו חלב, דהכל בכלל כל, אבל
לחכמים דרשך דבהמה אינו מוכח כלל חלבו וגידו,
כמו בהמה הנשחטת דמפורש בקרא זאת הבהמה אשר
תאכלו. ומ"מ חלבה וגידה אסור, וכ"כ בהמה שנמלאת
בהמה שרי, אבל לא חלבו וגידו, ור"א אר"א ע"כ
כרשב"ל ס"ל, ומשום"כ קאמר דר"מ לשיטתו ור"י לשיטתו,

ואתן קי"ל כ"י ויסתן ולכ"ט חלבו אסור, וכל דשמואל
מחפזת כמשפטו, בשליל שלם נשלים וכמוש"כ וסלבו מותר
לכ"ט, וצמח סוגיא דר"פ גכ"י וד' ק' לפינן איסור
הל' על איסור מזו"ר דפי' נוכח בשליל משפטו לפני פ',
וכבר התכווין החכם שם, (מ"א ח"א)

ות ומיניקות מתענות
ומשלימות

[illegible]

757

דפשיז אלישט בחי' את כחם ולא חשיב את אליכו, אלא דנביר פשיז חשיב את אליכו למחיה את כחם וכי' בגמ' פסחים ד' ס"ט א', וכוונתו שפירש' פלוקין כן ואין הדבר ברור. הא מיהא דיוק דכ"ג שפיר אי ידעינן צעורכ' שחפיל אז רשאי לאכול, ולא הניא לראיה הא דפירכין כמו שביא הרמב"ן ז"ל דודאי גם כ"ג מידה דכ"ג דערכין הוא משום שגבר מחה כחם וכו' כמנהג בקופסא ומש"כ אי שם דמחללין גם על הספק. ואחר כ"ג מוצן האי מיעוט דרבה לנוס' רבין, דרבה לביה כשפירכיה דא' אשכחן ודאי ספק מנלן, מש"ה דרש דעבורות מתמנות ומשלימות ציוכ"כ דאע"ג דיש ספק שחפיל מצינו פשום ספק עובר אין מחללין אכ"ש, ולא כפרש"י וסייעהו שביא ג"כ בספק סנכה. ועפ"י דבריו נשתנה עוד דין בדעת כ"ג ממה שהבין הרמב"ן ז"ל, דז"ל כ"ג שלבי כי יוכ"כ ואמרין גבי עוברת התירו לה לעוברת פחות מכשיעור מפני הסנכה, כ"ד אי דאיכא סנכה אפי' כשיעור נמי אלא אימא פחות פחות מכשיעור ואפי' טובא נמי עכ"ל כ"ג, וסוגיא זו אי' בכריתות ד' י"ג וכוונתו כ"ה אכ"ט פ"ד מפרש לה לענין טומאת גוי' דרבנן וצמזורה צריאח ממע פ"ט, אבל כ"ג מפרש באיסור מבי' וצמזורה חולק דיש חשש שחפיל התירו פחות פחות מכשיעור ולמד מזה דכ"ה ציוס הכיפורים, וכוונתו ז"ל הביא סוגי' זו כמ' תכ"א שער הסנכה ולמד ג"כ מכאן לענין איסורי תורה, והביא שם כ"ג וכוסיף עוד בזה"ל ונראה שאף בחולה פושין כן להקל עליו מאיסור כרת ומלקות. הדבר ילא מפני קדוש הרמב"ן ז"ל ונמשכו אחריו הראש' ור"ן ובעלי הש"ס, ואני תמה שלא הזכירו פיקר גדול כזה ברי"ף ורמב"ם, והרי הוא באסור כרת ומלוי. ויותר מזה שהר"ן הקשה על הרי"ף שלא הביא משנה דהאכיל ככותבת הנסה כו' והרי יש ג"מ בזה לחולה, ובאמת מזה גופא למדנו דעת הרי"ף ז"ל דס"ל דאין ג"מ למעשה כלל, וע"כ היינו כך שכתבנו שאין דין חולק פחות פחות מכשיעור, ודוקא צעורכ' למד כ"ג מסוגי' דכריתות שנותנין לה פחות פחות מכשיעור, דשם חשיב נפשה בכך ואין מחללין יוכ"כ בשביל ספק פירכה, משא"כ חולה דכרית כ"ז משונה וכיון שאמזוכו לאכילה שער כרית כ"ז משונה, ואין להמתין על שעה אחת וכדאי ציומא דפ"ד מ"ד ליעכב עד לאורחא כו' [מיהו כרי"ף שלא הביא המשנה דכותבת שיהא ג"מ לעוברת, וגם לא הביא סוגי' דכריתות, ש"מ דס"ל כהרמב"ם דבטומאת גוי' מיירי וצעורכ' צריאח ולא בחולה ובאיסור תורה כהרמב"ן], וכוונתו לספיק דגם צעור מחללין עכ"ס. ומכ"מ מאכילין פחות פחות מכשיעור ושפיר למד בחולה מינה, אבל למשיך אין רא' כלל, ועדיין יש מקום לפסק הרמב"ן מלד בסברא דחולה שמאכילין עפ"י בקיאות שאומדן אם מוכרח לאכול, ואחר שאומדן אותו שזי לו כשיאכל פחות פחות מכשיעור כ"ז דומה לאמזוכו שא"ל כלל לאכול כשיעור. איברא מה שכוסיף כ"ג חרי"ז סק"ג דכ"ה יולדה חוק שלשה יש לכאכיל פחות פחות מכשיעור, זה ודאי תמוך שהרי יולדת בחוק שלשה א"ל אומר, וכו' דומה לאמזוכו שלריכס כשיעור צפסם אחת, וכו' דלא לוסיק על כורחא הרמב"ן ז"ל ומסוגי' דכריתות עלמא דנקיט עוברת

מאכילין פחות פחות מכשיעור יש להוכיח הא יולדה לא. וע"פ מש"כ כמ' ל"ח הוא ה' לדמות פסק המג"א עוד, מטעם אחר. וכן שמעתי מפי הגאון צמל בית דוד שגם מוח"ז אביר הרועים מוכר"ם ז"ל הורה למעשה בזה דלא כמג"א. נחזור לענין שגם כ"ג ס"ל שאין מחללין אכ"ש על כעובר אלא על כודאי ולא על הספק, וכי' דעת רבין. ולכאורכ ק' מלשון כ"ג פלמו שבי דאע"ג דאמרין ספק צ"ק ספק נפל מחללין כרי דאפי' על ספק מחללין, ואין לדמות שאני ספק נפל שאינו אלא פיעוט ואין לומר לנפל אלא מדרבנן כמשי"כ החוספות צ"מ, הא ליחא שכבר הוכחנו בשא"י ס"ס אות ט"ז ממשי"כ כ"ג וכו"ף פי ר"א דמילכ הא לא שבה ספיקא הוא לגבי אשה אחת אמריו כה רבן ולא נייבס אי' מספיקא דכל ספיקא דאורייתא לחומרא עכ"ל ש"מ דק מדרבנן אסור להתייבס ומזה מצוה שחול ספק ממע, דאי רוב ולדות אינן נפלים אסור להתייבס מכ"מ, אלא ס"ל לכ"ג וכו"ף דספק גמור הוא, וכו' דעת הרמ"ם שביא בטור באהע"ז סי קס"ד שם אינן מולדין מידו, וכו' פרש"י צדכ דמ"ד על הא דתנן חיוק בן י"א מטעם צזיבה וצונגים כו' וכו' הוא לאציו ולחמו כחתן שלם, וקאמר בגמרא כחתן שלם לענין אכלות מחתיין דלא כרשב"ג דאמר כל ששהא לי יום באדם אינו נפל הא לא שבה ספיקא כו', ופרש"י דקאי על כל הא דתנן כרי דלרשב"ג ספק ממע הוא אפילו צדיני תורה וכ"כ צפ"ר ר"ח במס' שבת פרק ראד"מ ולא ככתו' שם שבי דלא קאי אלא על אכלות דרבנן, אלא ס"ל לרש"י דלרשב"ג ספק גמור הוא, וכדמשמע ממקור דברי רשב"ג שבת דקל"ה ובתוספתא דשבת פט"ז דהניא רשב"ג כל ששהא לי יום באדם אינו נפל שני' ופדיוו מנן חודש חפדו. כרי למד מדמשה התורה לכך, וכו' מוכח דעת הרמב"ם מדרי הכלכות בכורות פ"א כ"ה דכור נאכל בחוק שנה אפי' צע"מ מכ"מ, וכבר הקשו גאוני צתראי מהא דאיתא ברכ"ש ד"ז בזה דהניא שם דלכור צע"מ מונין משעב שולד ומקשה הש"ס צע"מ מי מלי אכלו לי' צהר שמונה הא ספק נפל הוא וא"כ משעב אכילה הוא דמתחלין, ואי איתא שמה"מ מחויב לאכול הך שנה כיאך אפשר להקל מהמת חומרא דרבנן, אלא ודאי דאסור מה"מ וכן מוכח מלשון הרמב"ם כי מ"א פ"ד כ"ד שכל שלא שבה שמונה ימים כ"ז כנפל ואין לוקין עליו, משמע שאסור מה"מ. וזה שבי ריש כי יבוס פ"א כ"ה דאם מה כולד בשעה שולד כ"ז פטור מה"מ ומכ"מ ומד"ם עד שיודע צודאי שכלו חדשי, לא משום שהוא ספק דרבנן, כמשי"כ בגר"א אה"ע סי קנ"א. אלא הרמב"ם לטעמי' דספק מה"מ ג"כ אינו אלא מד"ם להחמיר, ומה"מ רש"ה להתייבס כמשי"כ הרי"ף ולהנשא לשוק כמשי"כ הרמב"ם, [אבל כה"מ ריש, כי נחלות וכן בגר"א איה"מ סי' ש"א הוכיחו מדפסק הרמב"ם לענין דכולד בן יום אי' נחל ומנחיל אלמא שאינו אלא ספק דרבנן, ואני אומר דהא ודאי פי' ספק דאורייתא אין כפי' שאין רוב ולדות בני קיימא, שהרי בחוש מכחיש, וגם אין שייך ללמוד דבר כזה מקראי, אלא כמו שביא בשו"ת תשב"ץ ס"ג סי' רנ"ז דודאי רוב ולדות אינם נפלים

נפלים אלה שלמדנו מפסי' שהוליה ככתוב ^{לפיכך} הזה מכלל דהולכין אחר הרוב, אלא דיש לחוש בזה למיעוט, ואחר שכן שאינו אלא גזירה בכתוב לחוש למיעוט בזה, שפיר יש לומר דממנוא מאיסורא לא ילפינן, מש"כ לענין ירושה מוקמי אדינא דאין לחוש למיעוט נפל, אבל באיסורי דנין בזה כאילו הוא ספק ממש. ומש"כ הרמב"ם ז"ל יבום ולריבא חליה מדברי סופרים, אינה הוכחה כלל שהוא מדרבנן, אלא כמש"כ הרמב"ם דקדושי כסף הוא מדברי סופרים אפי"ג שהוא מה"א אלא שאינו מפורש בתורה, ה"ג הרי הרוב ודאי שאינו נפל אלא שהתורה חששה לזה המיעוט שמא הוא נפל, וזה אינו אלא מדברי סופרים. ויותר קשה לשון הרמב"ם ה' יבום ספי"ב שהוא ספק דבריהם, אבל הכי' וזה"כ צטור אבה"ע סי' קס"ד פ"י כמש"כ שהוא ספק מה"א ואסור מדבריהם, שהרי הכי' יושב בזה שיטת הרמ"ה שכתב דאם ייבם אין מיליין ממני. וסברא זו דמה"א חוששין לספק נפל שהוא מיעוט, מלאנו גם לרבנן דרשב"ג בעובר לדעת היר"י יבמות פ"ק ז' דקאמר צמת וכו' אשמו מעוברת אסירה לנשוא משום שלריבא שהדע אם הוא צ"ק או לא. ואין לומר הטעם כדאי בתלמוד דילן הטעם משום שאין הולד פוטר עד שילא לאור העולם, שהרי היר"י למד מזה דה"ה צמת האב וכו' אשמו מעוברת וכדאיתא ^{לפיכך} שם פרק ד' ה"א הרי דמה כו' ה"ל להקים לאחיו שם עד שהדע אם הוא צ"ק או לא הרי דעיבר חשיב לספק נפל אפי"ג דרוב עיברים צ"ק, אלא דלרבנן זה אינו אלא בעיבר, ולרשב"ג ס"ל ה"ה צולד ומת חוץ ל' אבל כ"ז בשביר מת, משא"כ בשולד חי אין לנו ראיה שהכתוב עושה אותו לספק, דאפי"ג דפסי' אפי"ו הוא חי אין פודין לפני שלשים, זה לא קשה, שהרי אפי"ו ידוע שכלו חדשיו כך הדיון, ע"כ משום שלא חלקה התורה צולדות, וברי זה כמו שאנו נוהגים טעם על כלי חרס שיסגר בחטאת משום שאין כלי ח' יולא מידי דופיו, אפי"ג דבקדשים אפי"ו בשול בלא בלוע טעון שצירא אלא משום לא פלוג, וכי"ה תוס' זכאים דל"ו ד"ה אלא ומנחות דל"ז ד"ה שומע אני. מעתה ודאי כ"ז שהוא חי אין מיליין אותו מחזקת חי ולא נפל, וכה שאין פודין בחוץ ל"ו הוא משום שאם מת הולד בחוץ ל"ו ה' סייב ליתן, כמו באמת צמת לאחר ל"ו, מש"כ פטרה תורה אפי"ו בעודנו חי בחוץ ל"ו. ^{לפיכך} וכי הימא א"כ הדק"ל בסוגי' דה"ה אמאי מקשה הש"ס מי מצי אכיל בחוץ שמנה הא מה"א מצי אכיל מחמת ספק מה"א מדאורייתא להקל, ה"ל דא"כ גם מליה דאכילה בחוץ שנה ג"כ לא חל צמנה ימים הראשונים, דשמה הוא נפל ואין מליה באכילה, וברי הוא כתמים דאסור לאכול צמ' ימים וכה דלא מקשה הכי מי איכא מליה באכילה, היינו משום דאם תקשה הכי הוכל לומר דמחמת ספק מה"א לאכול בחוץ שנה מדרבנן מיהא להחמיר, וא"כ עולה למנין ח' ימים אלו ג"כ, ומש"כ קאמר דמדרבנן מי מצי אכיל, הא ספק מה"א ודאי כו' שמא הוא נפל. נחזור לדברינו דעת צ"ג ורי"ף ורש"י ורמב"ם דספק ממש הוא חי הוא נפל או צ"ק, וא"כ הוא מחללין על עובר אפי"ו ודאי תפיל דילמא נפל הוא. אב"י חדע דיש בזה שיטה לרבנן וזה"כ

וכרי"ף ורמב"ם ז"ל, דהא דקיי"ל כרשב"ג דחיישין לנפל אינו אלא בזה שכתב אינו חי באיזה חופן שיכא אבל כ"ז שלא נולד ריעותא גם רשב"ג מודק דבחזקת וולד חי הוא, ואפי"ג דרשב"ג למד מדכתיב ופדיו מנן חדש תפדה הרי דאפי"ו כשהוא חי חוששין לנפל, הא ל"ק שהרי אפי"ו כלו חדשיו אינו נפדה קודם ל' יום, וע"כ ל"ל דלא חלקה התורה צולדות וכי"ה יש לומר משום דאי מת הולד חוץ שלשים א"ל לפדיון לא חלקה התורה משא"כ אחר ל' יום אפי"ו מה א"כ ל"ך לפדותו כדתנן צ"י יש בכור מה לאחר ל' יום אפי"ו שלא נתן יתן. הן אמר דסוגי' דשבת ד' קל"ו מימכל היכא מחליין ל' וז' דרשב"ג דמחליין ממ"ה אם נפל הוא כ"ז מחתך צמר צעלמא. כ"ז מצואר דגם צמודו סי' ה"ז בכלל ספק נפל, אבל דעת צ"ג ורי"ף ורמב"ם דלפי דאי שם עוד דאי אביו מחלוקת כשפיקח ומת כו' וגם להמסקנא מחלוקת כשאכלו ארי ולא קאמר כשהוא חי מצואר דס"ל לאביו דבחי לא נחלקו כלל, ומש"כ מחליין ולא נלכנו לסברא דממ"ה [וכי נראה דעת תוס' יבמות דקיי"ט א' ד"ה מחזיקה ע"ש]. וזכי דעת הרי"ף שלא הביא הא דרשב"ג, וגם הביא הא דתני בספקות אין דוחק אכ"ש ואחזו שער הרמב"ם ורשב"ג ור"ן על הרי"ף דאחר דמחליין מחמת ממ"ה מאי נ"מ, וברי מקשה בגמ' לרשב"ג הא שרי למול משום ממ"ה ומוקי בגמ' כר"א ומשו' מכשירי נולה, וכי"ה אר"ס סי' של"א וי"ד סי' רס"ו כי משום דקיי"ל כסוגי' דיבמות דבגמרו שר"ל אמרין אשהכי כרבי ומש"כ מחליין בשבת סתם ולדות ואפי"ג דלענין ש"ד כמה בכלל ספק, וכ"כ בגר"א, וכהא תמוך דמ"ה ספק מליה בשבת מש"ד וכש"כ להרי"ף דס"ל דספק נפל ספק גמור הוא, ובסוגי' דיבמו לא אמרין אלא דאפי"ג שהוא בן שמונה אפשר שהוא בן ז' ואשהכי אבל מכלל ספק לא ילא כמו צנן ט', אלא העיקר דהרי"ף לית ל' כלל הא דרשב"ג כמש"כ הרי"ף, אבל לא כמש"כ הוא ז"ל דלהרי"ף לא מחליין בשבת ספקות ח"ו אלא בידוע שכלו חדשיו, ^{לפיכך} וגם אלא"כ כח"ק שהרי הביא במשנה ספק בן שבעה ספק בן ח' אין מחללין עליו את השבת, מצואר הא ספק בן ח' ספק בן ט' מחללין, ^{לפיכך} אלא משום דלא נלכנו להאי ממ"ה, וכ"כ המאירי שם דלא קיי"ל כרשב"ג, וכ"כ ר"ח צ"י ראד"מ, ובמגילה פ"א כ' עודד לכי לא גזרו במיליך שמא יעצירו ד"ה משום שהוא ודאי ולא ספק, ולכאור' ק' הא גם במיליך הוא ספק נפל אלא כמש"כ דקיי"ל כאביו דכ"ז שהוא חי אינו בכלל ספק, וגם הרמב"ם שכי' בדי מיליך פ"ה ה"ד ספק בן שבעה ספק בן שמונה מלין אותו מטעם ממ"ה וכרשב"ג, מכ"ה הרי דייק דלא נלכנו להאי ממ"ה אלא בספק בן ז' ספק בן ח' אבל בסתם ולדות לא נלכנו לזה כלל ומטעם שכתבנו, ^{לפיכך} ונראה כח"ק להוסיף דבזה הלוי עוד מחלוקת בסוגיות, דבבבב"ד ד' מ"ו ע"ב אי אמר שמואל אין כראש פוטר בנפלים שנה' כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כו' ומוחזי מדתנן בן ח' שילא ראשו ונשאר בחיובתא, ורש"י בנדה ד' כ"ו א' בדי"ה כ"ו לידה, דקיי"ל בכהי פירקא ילא ראשו הרי הוא כילוד, אבל סוגי' עד דנפיק רובא דאין ראש נפל שבו, דכי אמרין בבבב"ד אין כראש פוטר. בנפלים